

Аналітичний огляд
ринку облігацій України
за 9 місяців 2011 року

Зміст

Резюме	4
Розділ 1. Регуляторна діяльність НКЦПФР на ринку облігацій.....	7
Розділ 2. Загальний огляд організованого ринку цінних паперів	13
Розділ 3. Місце облігацій на фондовому ринку України	16
Розділ 4. Первинний ринок облігацій	17
Розділ 5. Вторинний ринок облігацій	20
Додатки	23

Резюме

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію ринку облігацій України за результатами 9 місяців 2011 року. Проведений аналіз дозволив зробити ряд нижченаведених висновків.

За очікуваннями аналітиків НРА «Рюрік», ринок облігацій, що протягом останніх декількох років зазнав суттєвого скорочення, має всі необхідні передумови для початку посткризового відновлення вже у поточному році.

В цілому, ринок цінних паперів України за результатами 9 місяців 2011 року демонструє прогресуючу позитивну динаміку розширення обсягів розміщення на первинному та обсягів торгів на вторинному ринках.

Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (надалі також – НКЦПФР)¹ здійснюється низка заходів, спрямованих на удосконалення законодавства з питань функціонування фондового ринку в Україні. Так, протягом січня – вересня 2011 року Верховною Радою України, за ініціативою НКЦПФР, прийнято значну кількість законів, які направлені, у тому числі, на врегулювання питань функціонування фондового ринку та корпоративного управління в Україні.

За даними НКЦПФР, обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами за 9 місяців 2011 року набув суттєвого розширення та становив 183,04 млрд. грн., що становить близько 139,41% минулорічного обсягу та в 2,3 рази більше, ніж за аналогічний період 2010 року. Отже, очікування НРА «Рюрік» щодо суттєвого перебільшення минулорічного обсягу виконаних біржових контрактів у поточному році, що зазначалось у попередніх аналітичних оглядах ринку облігацій України², справдились вже за результатами 9 місяців 2011 року. Враховуючи, що за останні 4 роки частка обсягу торгів за перші 9 місяців у річному обсязі не перевищувала 2/3 (66,7% у 2008 році, 41,3% у 2009 році, 60,1% у 2010 році), НРА «Рюрік» прогнозує перебільшення минулорічних обсягів біржових торгів за результатами 2011 року близько у двократному розмірі.

НРА «Рюрік» констатує подальшу консолідацію організованого фондового ринку: на 3 найбільші фондові біржі за підсумками 9 місяців 2011 року припадає 98,67% сукупного обсягу торгів на організованому ринку (95,32% у 2010 році, 79,57% у 2009 році).

За 9 місяців 2011 року найбільший обсяг торгів цінними паперами на організованому ринку України у розрізі інструментів здійснено з державними облігаціями (76,48 млрд. грн., 41,78% сукупного обсягу торгів). Обсяг торгів з акціями, що за результатами I півріччя 2011 року був найбільшим у розрізі інструментів, за підсумками 9 місяців 2011 року становив 65,9 млрд. грн., або 36,0% сукупного обсягу, займаючи другу позицію. Обсяги торгів з облігаціями підприємств продовжили поступове збільшення та за результатами 9 місяців 2011 року становили 13,35 млрд. грн., або 7,29% сукупного обсягу торгів. Обсяг торгів з облігаціями місцевих позик, як і у попередні періоди, залишився відносно невеликим та за результатами 9 місяців 2011 року становив 0,90 млрд. грн., або 0,49% сукупного обсягу торгів. Вторинний ринок, як і раніше, займає найбільшу частку обсягу торгів на організаторах торгівлі (77,62% за 9 місяців 2011 року, 74,22% за I півріччя 2011 року).

Обсяги торгів облігаціями на організованому ринку України за 9 місяців 2011 року становили 90,73 млрд. грн., або 44,6% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними

¹ Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо національних комісій, що здійснюють державне регулювання природних монополій, у сфері зв'язку та інформатизації, ринків цінних паперів і фінансових послуг» №3610-VI від 07.08.2011 р. назву Комісії змінено на Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку (див. [Коментар НРА «Рюрік» до Закону України №3610-VI](#))

² Див., наприклад, Аналітичний огляд ринку облігацій України за I півріччя 2011 року // НРА «Рюрік». Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bonds_II_kv_2011_review.pdf

паперами на організаторах торгівлі (50,68 млрд. грн., або 44,6% сукупного обсягу у I півріччі 2011 року; 67,72 млрд. грн., або 51,58% сукупного обсягу у 2010 році).

НРА «Рюрік» констатує, що за результатами 9 місяців 2011 року частка обсягів торгів на організованому ринку з корпоративними облігаціями скоротилась до 7,3% (13,35 млрд. грн.) сукупного обсягу торгів, що, проте, перевищує показник 2010 року – 5,1% (6,71 млрд. грн.), однак є меншою, ніж за результатами I півріччя 2011 року (9,9%). Найбільший обсяг контрактів з облігаціями підприємств за 9 місяців 2011 року виконано на ФБ ПФТС – 32,38% сукупного обсягу торгів облігаціями підприємств на організаторах торгівлі, на УБ – 14,68%, на фондовій біржі «Перспектива» – 11,28%.

Також, аналітичний департамент НРА «Рюрік» зазначає, що емісійна діяльність на ринку облігацій за підсумками 9 місяців 2011 року зберегла основні характерні риси попередніх років: обсяги емісії облігацій все ще залишаються незначними для економіки ринкового типу, тим паче в структурі випусків цінних паперів переважають закриті випуски, що мають обмежений обіг. Однак позитивної оцінки потребує факт значного збільшення обсягів зареєстрованих за 9 місяців 2011 року облігаційних випусків (НКЦПФР зареєстровано 138 випусків облігацій підприємств на суму 24,85 млрд. грн., що перевершило результат аналогічного періоду 2010 року у 6,5 разу). Пожвавлення первинного ринку корпоративних бондів, очікуване НРА «Рюрік» за результатами дослідження ринку облігацій України за 2010 рік³, відбулось в основному за рахунок початку відновлення діяльності банків у якості емітентів крупних облігаційних випусків. Банки, що у 2008-2010 роках значно скоротили обсяги емісії облігацій, за 9 місяців 2011 року зареєстрували облігаційні випуски на загальну суму 11,1 млрд. грн., що в 3,7 разу перевищує річний обсяг за 2010 рік. Враховуючи позитивну динаміку первинного ринку облігацій за 9 місяців 2011 року, НРА «Рюрік» очікує збереження позитивних тенденцій та поступове відновлення докризових обсягів ринку.

Також НРА «Рюрік» констатує суттєве підвищення концентрації первинного ринку корпоративних облігацій, адже на 5 найбільших зареєстрованих випусків у I півріччі 2011 року (за останніми наявними даними) припадає 49,75% сукупного обсягу зареєстрованих випусків корпоративних бондів (25,18% у 2010 році).

Пожвавлення первинного ринку корпоративних облігацій з розширенням ринку у вартісному виразі супроводжувалось зменшенням кількості зареєстрованих випусків. За 9 місяців 2011 року Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку зареєстровано всього 138 випусків (у 2008 році – 912 випусків, у 2009 року – 240 випусків, у 2010 році – 127), що спричинило суттєве зростання середнього обсягу облігаційного випуску до рекордних 180,05 млн. грн., що майже у 2,4 разу більше, ніж у 2010 році.

Перші 9 місяців 2011 року характеризувались значним підвищенням активності емітентів корпоративних бондів, відкриті (ринкові) облігаційні випуски яких були швидко поглинуті ринком, що пов'язано, в першу чергу, з підвищенням кредитоспроможності емітентів, підтвердженої кредитними рейтингами, а також вищими, у порівнянні з банківськими депозитами, процентними ставками за борговими зобов'язаннями. Зокрема, серед підтримуваних НРА «Рюрік» рейтингових оцінок боргових інструментів можливо виокремити кредитні рейтинги інвестиційної категорії облігаційних випусків комерційного банку «АКТАБАНК» (загальним обсягом 50 млн. грн. з рейтингом uaBBB+), ПАТ «Банк Перший» (загальним обсягом 18,5 млн. грн. з рейтингом uaBBB+), фінансової компанії «Астракард» (загальним обсягом 8 млн. грн. з рейтингом uaBBB), факторингової компанії «Факторинг Фінанс» (загальним обсягом 50 млн. грн. з рейтингом uaBBB),

³ Див. Аналітичний огляд ринку облігацій України за 2010 рік // НРА «Рюрік». Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bonds_review_2010.pdf

ТОВ «Аксіома» (загальним обсягом 80 млн. грн. з рейтингом uaBBB), ТОВ «ІНВЕСТКРЕДИТ» (загальним обсягом 300 млн. грн. з рейтингом uaBBB), ТОВ «Тріумф» (загальним обсягом 30 млн. грн. з рейтингом uaBBB-) та інші.

Очікування відновлення ринку муніципальних облігацій у 2010–2011 роках після повної зупинки наприкінці 2009 року було марним. Значне розширення, яке іноді називали «бумом запозичень міст», що спостерігалось у 2003-2008 роках, змінилось абсолютним «заморожуванням» ринку муніципальних облігацій. Вихід на міжнародний ринок капіталу з 2003 року здійснювала лише Київська міська рада, залучивши 600 млн. дол. США шляхом емісії облігацій зовнішніх позик. Окрім необхідності погашення позик п'яти міст у поточному році, значне боргове навантаження очікує муніципалітети протягом наступних двох років: у 2012-2013 роках свої облігації повинні будуть погасити Донецьк (80 млн. грн.), Бердянськ (10 млн. грн.) та Луцьк (30 млн. грн.). Другий та третій випуски єврооблігацій столиці повинні бути погашені у 2012 та 2015 роках.

Отже, аналітичний департамент НРА «Рюрік» вважає, що у поточних умовах наступні випуски облігацій внутрішніх місцевих позик – лише питання часу. Державний та місцеві бюджети все ще не відновились після кризи, їх доходи поки ще не зможуть покривати видатки. Тому, скоріш за все, варто очікувати, що Міністерство фінансів України дозволить муніципалітетам провести рефінансування шляхом додаткових випусків ОВМП задля уникнення дефолтів вже у поточному році.

Протягом 9 місяців 2011 року НКЦПФР зареєстровано 7 випусків облігацій місцевих позик на суму 485,00 млн. грн., емітентами виступили такі органи самоврядування: Верховна Рада Автономної Республіки Крим на суму 400,00 млн. грн.; Запорізька міська рада – 25,00 млн. грн.; Черкаська міська рада – 60,00 млн. грн.

На думку НРА «Рюрік», для підвищення прибутковості діяльності банків необхідно перенести фокус з державних цінних паперів, що вже мають невисоку дохідність, на кредитування та боргові інструменти з більш високою нормою прибутку.

Ринок державних цінних паперів, що зазнав значного розширення у попередньому році, продовжує нарощувати свої масштаби. На вторинному (організованому) ринку державних цінних паперів обсяг укладених угод за січень – вересень 2011 року становив 76 441,28 млн. грн., тоді як за відповідний період 2010 року – 40 328,64 млн. грн. Збільшення обсягів торгів ОВДП на вторинному ринку пов'язано насамперед зі зростанням первинного ринку ОВДП, їх більшою надійністю порівняно з цінними паперами корпоративних емітентів, привабливим рівнем дохідності та стабілізацією валютного курсу гривні.

У січні – вересні 2011 року Міністерством фінансів України було розміщено облігацій внутрішніх державних позик на загальну суму 36 324,53 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 9,16% річних.

Позитивна динаміка обсягів емісії корпоративних облігацій та підвищена емісійна активність Уряду протягом 9 місяців поточного року пов'язана зі зменшенням ймовірності технічних дефолтів емітентів, доволі високою ліквідністю комерційних банків та страхових компаній в цей період, поживавленням діяльності лізингових, факторингових та інших фінансових компаній, потребою в довгостроковому фінансуванні підприємств.

За результатами огляду ринку облігацій України за 9 місяців 2011 року, НРА «Рюрік» підтверджує стримано позитивний прогноз поступового сталого розвитку ринку у поточному році.

Розділ 1. Регуляторна діяльність на ринку облігацій

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку є створення умов для сприятливого правового клімату на фондовому ринку України, необхідного для залучення коштів вітчизняних та іноземних інвесторів в економіку України. Захист прав і законних інтересів інвесторів та учасників ринку, запобігання правопорушень на ринку цінних паперів, а в разі виявлення цих правопорушень – оперативне їх розслідування здійснюється відповідно до Рішення ДКЦПФР від 31.03.2011 №376 «Про затвердження порядку проведення перевірок діяльності емітентів цінних паперів», затвердженого в Міністерстві Юстиції України 02.06.2011 р. №654/19392.

Комісією здійснюється низка заходів, спрямованих на удосконалення законодавства з питань функціонування фондового ринку в Україні. До основних законодавчих ініціатив, що стосуються удосконалення регулювання фондового ринку України в цілому та ринку облігацій зокрема, що були запропоновані у III кварталі 2011 року, на думку НРА «Рюрік», варто виокремити нижченаведені.

– У парламенті було зареєстровано проект закону «Про систему депозитарного обліку цінних паперів» (реєстраційний №9428), розроблений ДКЦПФР та внесений урядом. Як зазначається у пояснювальній записці до документа, він спрямований на створення розвиненої та прозорої депозитарної системи України, здатної забезпечити обслуговування операцій з цінними паперами, враховуючи інтеграційні процеси фінансових ринків як на національному, так і на міжнародному рівнях. Основними завданнями проекту закону є створення централізованої депозитарної системи в Україні, уніфікація принципів та порядку здійснення діяльності учасниками депозитарної системи та взаємодії між ними. Законопроект покликаний забезпечити належне депозитарне обслуговування широкого кола інвесторів, в тому числі інституціональних (інститутів спільного інвестування, пенсійних фондів, страхових компаній), та покращення інвестиційного клімату в державі, що має сприяти залученню іноземних інвестицій через інструменти фондового ринку.

– ДКЦПФР погодила та оприлюднила на своєму офіційному сайті проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності учасників фондового ринку». Документом встановлюється адміністративна відповідальність за правопорушення на фондовому ринку, зокрема, за обіг цінних паперів без реєстрації їх випуску або порушення порядку здійснення емісії цінних паперів, порушення порядку передачі ведення реєстру власників іменних цінних паперів та порушення умов припинення провадження професійної діяльності на фондовому ринку, а також відмову (ухилення) посадовця юридичної особи від проведення уповноваженими особами Комісії перевірки та ревізії тощо. Крім того, законопроект передбачає можливість використання Комісією заходів попереджувального та профілактичного характеру до учасників фондового ринку та розширення повноважень регулятора щодо проведення перевірок та досліджень на фондовому ринку. Також він конкретизує повноваження уповноважених осіб регулятора у випадку порушення законодавства на ринку цінних паперів та про акціонерні товариства, а також законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. При цьому вдосконалюються норми щодо відповідальності юридичних осіб за порушення законодавства на ринку цінних паперів та про акціонерні товариства. Документ передбачає право Комісії звертатися до суду з позовом про припинення державної реєстрації акціонерного товариства та емітента у випадках, передбачених законом «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців».

– ДКЦПФР розробила проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів»⁴. Його основне завдання - вдосконалення якості вітчизняних цінних паперів, протидія поширенню так званих «сміттєвих» паперів і, як наслідок, підвищення інвестиційної привабливості українського фондового ринку. серед основних новацій, передбачених законопроектом, - удосконалення та деталізація повноважень Комісії зі встановлення ознак фіктивності емітента цінних паперів або похідних (деривативів), а також опис процедури боротьби регулятора з такими емітентами - зупинення обігу цінних паперів та похідних, скасування реєстрації випуску його цінних паперів, і, окрім того, можливість судового позову, у випадку, якщо емітент не здійснив заходи із виправлення ситуації. Також, згідно документу, при реєстрації проспекту емісії регулятор матиме право здійснювати перевірку достовірності даних, наданих емітентом. У Комісії з'явиться компетенція вимагати проведення додаткової аудиторської перевірки і незалежної оцінки майна, а також отримання додаткової рейтингової оцінки емітента, але лише у тих випадках, коли у регулятора виникатимуть сумніви щодо достовірності відомостей, які містяться у документах, що подаються емітентом для реєстрації випуску та проспекту емісії цінних паперів. Інші новації стосуються посадових осіб емітента. Так, документом передбачено, що в структурі компанії-емітента цінних паперів має бути бухгалтер чи бухгалтерська служба. Крім того, законопроектом підвищені вимоги до емісії облігацій. Із прийняттям закону, надавати забезпечення за випуском облігацій підприємств зможе тільки юридична особа. До того ж, розмір забезпечення буде обмежений розміром власного капіталу такої юридичної особи, і цим особам необхідно буде розкривати інформацію про себе та свою діяльність у порядку та строки, встановлені для емітентів.

⁴ Додаткова інформація про проект законодавчого акту: див. Коментар НРА «Рюрік» до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів». Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/comments/1229-comments>

– Президент України підписав закон «Про внесення змін до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» щодо фінансового моніторингу діяльності професійних учасників фондового ринку» (№3831-VI), прийнятий парламентом на початку жовтня 2011 року з урахуванням пропозицій Президента. Основною метою документа є запровадження на законодавчому рівні додаткових вимог щодо фінансового моніторингу діяльності професійних учасників вітчизняного фондового ринку.

– У Верховній Раді зареєстровано проект закону «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (реєстраційний №9342). Як зазначається у пояснювальній записці до документа, його метою є удосконалення процесу роботи з проблемними банками в Україні шляхом підвищення операційної та економічної ефективності такої роботи, прискорення процесу прийняття рішень про виведення з ринку банків з використанням найкращої світової практики та досвіду, що сприятиме підвищенню загального рівня довіри населення до банківської системи України. Крім того, законопроектом передбачається оптимізація витрат Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, пов'язаних із виплатами вкладникам - фізичним особам, а також підвищення захисту прав інших кредиторів банків.

– ДКЦПФР прийняла рішення «Про внесення змін до Порядку роботи екзаменаційних комісій для атестації фахівців з питань фондового ринку і Правил проведення кваліфікаційних іспитів з питань фондового ринку». Маючи за мету підвищення ефективності навчання фахівців та його оцінки, регулятор вдосконалює деякі організаційні моменти у роботі екзаменаційних комісій, що певним чином спрощує їх діяльність. Серед інших важливих змін – пропозиція фахівцям, що мають великий стаж професійної діяльності (не менше дев'яти років), складати кваліфікаційний іспит лише у формі співбесіди, без обов'язкового тестування. Окрім того, з моменту набрання чинності рішення Комісії, особи, які успішно пройшли тестування та набрали не менше 85 балів, за рішенням голови екзаменаційної Комісії, можуть бути звільнені від співбесіди.

– ДКЦПФР схвалила рішення «Про затвердження Положення про державний реєстр випусків цінних паперів». Державний реєстр випусків цінних паперів міститиме в собі інформацію щодо зареєстрованих Комісією випусків акцій, облігацій підприємств, облігацій місцевих позик, цінних паперів інститутів спільного інвестування, іпотечних сертифікатів, іпотечних облігацій та сертифікатів фондів операцій з нерухомістю, а також інформацію щодо скасування реєстрації та зупинки обігу цінних паперів. Вестиме, адмініструватиме та оновлюватиме реєстр ДКЦПФР, а після завершення технічних робіт, реєстр буде розміщено для вільного доступу на офіційному сайті Комісії, що надасть додаткові можливості для всіх учасників ринку.

– ДКЦПФР на своєму офіційному сайті оприлюднила доопрацьований проект закону «Про внесення змін до Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)». Метою розробки документа є зосередження норм щодо порядку створення, функціонування та ліквідації корпоративних інвестиційних фондів, а також механізму здійснення корпоративного управління в таких фондах у зазначеному законі. Враховуючи фактичне існування інвестиційних фондів, орієнтованих на певний вид активів (фонди акцій, фонди облігацій, фонди державних цінних паперів, фонди грошового ринку, індексні фонди, фонди банківських металів), пропонується на законодавчому рівні визначити класифікацію таких фондів, яка відповідає сучасному розвитку сфери спільного інвестування.

– Регулятор визначив вимоги до аудиторського висновку при розкритті інформації емітентами цінних паперів. ДКЦПФР прийняла рішення «Про затвердження вимог до аудиторського висновку при розкритті інформації емітентами цінних паперів, окрім емітентів облігацій місцевої позики». Згідно з новими вимогами, аудиторський висновок має не тільки підтвердити, що фінансова звітність компанії відображає достовірну та точну інформацію за минулий рік, але й зобов'язує аудитора висловити свою думку щодо можливості безперервної діяльності підприємства через 12 місяців. Таким чином, підвищуватиметься довіра потенційних інвесторів до фінансових інструментів та зменшуватимуться ризики при інвестуванні. Нові вимоги до аудиторського висновку при розкритті інформації емітентами цінних паперів було розроблено для підвищення прозорості фондового ринку України і якості фінансової інформації, що розкривається учасниками ринку, а також задля адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

– Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав кредиторів та споживачів фінансових послуг»⁵ з урахуванням пропозицій Президента України. Парламент прийняв закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав кредиторів та споживачів фінансових послуг» з урахуванням пропозицій Президента України (реєстраційний №7351). Документ спрямований на удосконалення нормативного регулювання для підвищення захисту прав кредиторів, вкладників банків та споживачів фінансових послуг з метою зниження рівня ризиків фінансової системи та частки проблемних активів у портфелі банківських установ.

– У парламенті зареєстровано проект закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення кваліфікованих інвесторів» (реєстраційний №9169). Документ передбачає внесення змін до законів «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» та «Про цінні папери та фондовий ринок» з метою

⁵ Додаткова інформація про законодавчий акт: див. Коментар НРА «Рюрік» до Закону України №3795-VI від 22.09.2011 р. Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/comments/1231-comments>

запровадження на законодавчому рівні поняття «кваліфіковані інвестори в цінні папери», механізму набуття зазначеного статусу, а також критеріїв визначення кваліфікованих інвесторів. Згідно із документом до кваліфікованих інвесторів належать такі: професійні учасники фондового ринку та інші фінансові установи; міжнародні фінансові організації, утворені кількома державами - членами міжнародної фінансової організації, які надають фінансові ресурси іншим державам-членам на умовах, визначених їх установчими документами; уряди та центральні банки іноземних держав; Кабінет Міністрів України та Національний банк України; юридичні та фізичні особи, включені до Реєстру кваліфікованих інвесторів, який весть ДКЦПФР.

– **ДКЦПФР схвалила проект рішення «Про затвердження Порядку здійснення на фондових біржах операцій РЕПО».** Нормативним актом запроваджуються основні вимоги до порядку здійснення операцій РЕПО на фондових біржах, встановлюються предмет та строк операції РЕПО, умови договору РЕПО, його реквізити, регламентуються обов'язки бірж тощо.

– **ДКЦПФР схвалила проект рішення «Про затвердження Змін до положення про порядок здійснення емісії облігацій підприємств та їх обігу (щодо переведення зобов'язань в облігації)».** Актуалізоване Положення створює умови для так званої сек'юритизації зобов'язань у облігації, забезпечуючи певну безпеку для підприємств у кризових ситуаціях та дозволяє їм певним чином «оздоровитися». Згідно зі змінами, компанії-юридичні особи, що мають зобов'язання перед кредиторами, за їх згоди, можуть обміняти ці зобов'язання на облігації. Це дуже вигідно для них, адже процедура дозволяє знизити ризик пред'явлення претензій, виникнення судових справ, начислення штрафних санкцій і, можливо, банкрутства. Кредитори, у свою чергу, отримують ліквідний інструмент, за допомогою якого вони, по-перше, зможуть отримувати процентний дохід і, по-друге, продати його на вторинному ринку. При цьому не передбачається можливість випуску таких облігацій для обміну заборгованостей із заробітної плати та розрахунків перед бюджетом.

– **ДКЦПФР продовжує протидію використанню інсайдерської інформації.** ДКЦПФР розробила та схвалила проект Порядку виявлення та подання фондовими біржами Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку інформації про операції з цінними паперами та/або похідними (деривативами) у разі підозри використання інсайдерської інформації. Проект нормативного акту встановлює механізм організації діяльності фондових бірж щодо виявлення підозри використання інсайдерської інформації під час здійснення операцій з цінними паперами та/або похідними (деривативами) та порядок подання такої інформації до ДКЦПФР. Комісія на підставі повідомлень, отриманих від фондових бірж, встановлюватиме факти неправомірного використання інсайдерської інформації, застосовуватиме санкції та передаватиме матеріали до правоохоронних органів щодо фактів правопорушень, за які передбачена кримінальна відповідальність. В цілому, документ покликаний підвищити контроль за профучасниками та покращити засади функціонування українського фондового ринку.

– **ДКЦПФР схвалила проект рішення «Про затвердження Положення про допуск цінних паперів іноземних емітентів до обігу на території України».** Положення регламентує порядок допуску цінних паперів, зареєстрованих в іноземних юрисдикціях, до обігу на території України, визначає вимоги до їх емітентів, вимоги до розкриття ними інформації тощо. Комісія сподівається на активну роботу з Національним банком України у напрямку вдосконалення документа і не відхиляє можливості його одночасного прийняття разом з НБУ, адже він містить певні норми щодо валютного регулювання.

– **Регулятор підвищує вимоги до реєстрації житлових облігацій.** ДКЦПФР прийняла рішення про затвердження Змін до Положення про порядок здійснення емісії облігацій підприємств та їх обігу (щодо вдосконалення державного регулювання порядку реєстрації випусків «житлових облігацій»). Нормативний акт передбачає запровадження обов'язкової вимоги до забезпечення цільових облігацій, вимог до поручителів, а також встановлення обмеження розміру емісії у випадку, якщо при попередніх випусках цінних паперів емітент здійснив несвоєчасне погашення.

Протягом січня – вересня 2011 року Верховною Радою України, за ініціативою НКЦПФР, прийнято значну кількість законів, які направлені, у тому числі, на врегулювання питань функціонування фондового ринку та корпоративного управління в Україні.

До прийнятих Верховною Радою України Законів України, що стосуються безпосередньо регулювання на фондовому ринку, належать:

- Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства» щодо вдосконалення механізму діяльності акціонерних товариств» від 3 лютого 2011 року №2994-VI (Набрання чинності: 02.03.2011 р. та окремі пункти набирають чинності з 1 січня 2012 року);
- Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» щодо розкриття інформації на фондовому ринку» від 21 квітня 2011 року №3264-VI (Набрання чинності: 28.11.2011 р.);
- Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо іпотечних облігацій» від 21 квітня 2011 року №3265-VI (Набрання чинності: 25.05.2011 р.);
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо інсайдерської інформації» від 22 квітня 2011 року №3306-VI (Набрання чинності: 25.05.2011 р.);

- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 21 квітня 2011 року №3267-VI (Набрання чинності: 19.05.2011 р.);
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо облігацій» 3461-VI від 02.06.2011 р. (Набрання чинності: 01.01.2012 р.);
- Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг» 3462-VI від 02.06.2011 р. (істотна участь) (Набрання чинності: 09.01.2012 р.);
- Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо нагляду на консолідованій основі» 19 травня 2011 року №3394-VI (Набрання чинності: 19.12.2011 р.).

Щодо суті основних положень законів, що стосуються ринку облігацій України, НРА «Рюрік» вважає за необхідне зазначити наступне:

Розробка **Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» щодо розкриття інформації на фондовому ринку» від 21 квітня 2011 року №3264-VI⁶** була здійснена з метою виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та пов'язана з необхідністю врахування у законодавстві вимог Директиви Європейського парламенту та Ради ЄС від 4 листопада 2003 року №2003/71/ЄС «Про проспекти, що підлягають опублікуванню при відкритій пропозиції цінних паперів або виставленні їх на продаж».

Зміни, що були внесені в результаті прийняття зазначеного закону, дозволять емітентам цінних паперів (крім пайових) спростити процес реєстрації проспектів емісії.

Зміни, які внесені зазначеним законом, сприятимуть підвищенню захисту прав інвесторів та передбачають, зокрема:

- удосконалення механізму розкриття інформації на фондовому ринку;
- встановлення вимоги щодо складання емітентом проспекту емісії та реєстрації проспекту емісії при закритому розміщенні цінних паперів, а також надання проспекту емісії учасникам розміщення.

Необхідно зазначити, що розкриття інформації емітентами, її обсяг і достовірність відіграє важливу роль у прийнятті власниками цінних паперів або майбутніми інвесторами рішень щодо придбання або продажу тих чи інших цінних паперів, у зв'язку із чим запропоноване вдосконалення сприятиме захисту прав інвесторів, а отже підвищенню довіри до здійснення інвестицій через механізми вітчизняного фондового ринку.

Таким чином, введення в дію зазначеного Закону сприятиме приведення норм Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» у відповідність до вимог законодавства Європейського Союзу, усуне неточності, що містяться у діючому законі, сприятиме підвищенню захисту прав інвесторів.

Зміни, які вносяться **Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо іпотечних облігацій» від 21 квітня 2011 року №3265-VI⁷**, сприятимуть запобігання порушенням зобов'язань емітента перед власниками іпотечних облігацій та передбачають, зокрема:

- удосконалення законодавчих норм з метою забезпечення якості іпотечного покриття;
- удосконалення механізму здійснення перевірок іпотечного покриття;
- упорядкування дій управителя у разі настання дефолту.

Таким чином, зміни внесені зазначеним Законом сприятимуть належному виконанню зобов'язань емітента за іпотечними облігаціями, виконанню управителем функцій з управління іпотечним покриттям, що забезпечить посилення захисту прав власників іпотечних облігацій.

Розробка **Закону України від 22 квітня 2011 р. №3306-VI⁸ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо інсайдерської інформації»** була здійснена з метою імплементації норм європейського законодавства в сфері запобігання використанню інсайдерської інформації, зокрема, адаптації до норм Директиви Європейського Парламенту та Ради 2003/6/ЄС від 28.01.2003 р. «Про інсайдерську діяльність та маніпулювання ринком» та до положень Сорока рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів (FATF), які передбачають необхідність забезпечити предикативність злочину – інсайдерської торгівлі.

Отже, необхідність імплементації норм зазначеної Директиви потребувала внесення законодавчих змін щодо уточнення поняття «інсайдерської інформації» з метою розповсюдження цього поняття крім цінних паперів й на похідні (деривативи), але лише на ті, які що перебувають в обігу на фондовій біржі.

Таким чином, введення в дію зазначеного Закону сприяє виконанню вимог FATF та адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу в цій сфері. Крім того, цим законом передбачається дерегуляція процесу

⁶ Додаткова інформація про законодавчий акт: див. Коментар НРА «Рюрік» до Закону України №3264-VI. Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/comments/927-3264.html>

⁷ Додаткова інформація про законодавчий акт: див. Коментар НРА «Рюрік» до Закону України №3265-VI. Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/comments/944-comments3265.html>

⁸ Додаткова інформація про законодавчий акт: див. Коментар НРА «Рюрік» до Закону України №3306-VI. Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/comments/933-comments.html>

віднесення інформації до інсайдерської. Так, було застосовано підхід, який використовується регуляторами в світовій практиці, відповідно до якого віднесення до інсайдерської, а отже необхідність розкриття такої інформації, здійснюється емітентом самостійно за принципом її суттєвості тобто спроможності у разі її оприлюднення істотно вплинути на вартість цінних паперів та похідних (деривативів).

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 21 квітня 2011 року №3267-VI⁹ передбачає вдосконалення законодавчих норм з метою визначення ефективних механізмів виявлення та сприяння боротьбі з маніпулюванням на фондовому ринку України.

Зазначеним законом, зокрема доповнено Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» статтею 10-1 «Маніпулювання на фондовому ринку», яка містить визначення переліку дій, які належать до маніпулювання цінами на фондовому ринку. Крім того, зазначений закон містить норму, яка передбачає встановлення наявності ознак маніпулювання на фондовому ринку Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Так, необхідно зазначити, що виходячи із важливості та суспільної значимості наслідків здійснення маніпулювання на фондовому ринку, а також специфічності питань, які виникають в процесі організації контролю та нагляду в сфері фондового ринку, наділення Комісії відповідними повноваженнями із зазначеного питання, яке передбачено зазначеними нормами закону, є цілком виправданим.

Так, Комісія є єдиним державним органом, який має повну інформацію щодо стану розвитку фондового ринку та його учасників, та має повноваження на здійснення контролю та нагляду за діяльністю учасників фондового ринку.

Необхідно зазначити, що передбачені зазначеним законом зміни в частині наділення уповноваженого органу додатковими повноваженнями в сфері боротьби з маніпулюванням на фондовому ринку цілком відповідають світовій практиці.

Вивчення європейського досвіду боротьби з маніпулюванням на фондовому ринку свідчить, що здійснення контролю в цій сфері пов'язано, перш за все, із наявністю у контролюючих органів функцій кримінального розслідування. Про це свідчить також й американський досвід при якому на державному рівні всі необхідні функції надані Комісії з цінних паперів (SEC).

Внесені законом зміни, також пов'язані із необхідністю адаптації вітчизняного законодавства до норм Директиви Європейського Парламенту та Ради 2003/6/ЄС від 28.01.2003 р. «Про інсайдерську діяльність та маніпулювання ринком», яка містить вимогу щодо наділення компетентних органів усіма наглядовими і слідчими повноваженнями, необхідними для виконання ними своїх функцій з метою сприяння боротьбі з маніпулюванням, та приведення у відповідність до вимог положень Сорока рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів (FATF), які передбачають необхідність криміналізації маніпулювання на фондовому ринку та забезпечення предикативності цього злочину.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо облігацій» 3461-VI від 02.06.2011 р. передбачає усунення недоліків популярного способу придбання житлових приміщень на первинному ринку – через купівлю цільових облігацій, виконання зобов'язань за якими здійснюється шляхом передачі об'єкта (частини об'єкта) житлового будівництва, оскільки встановлює, що емісію «житлових» облігацій може здійснювати юридична особа, яка згідно із законодавством має право на виконання функцій замовника будівництва такого об'єкта, або юридична особа, що уклала договір участі у будівництві житла з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, що мають право власності, оренди чи постійного користування земельною ділянкою, на якій буде розташовано об'єкт житлового будівництва.

Також закон прямо передбачає відшкодування збитків власникам «житлових» облігацій, якщо за рішенням органів місцевого самоврядування або органів виконавчої влади здійснюється зміна користувача земельної ділянки, яка призначена для спорудження об'єкта житлового будівництва.

При цьому, рішення щодо зміни користувача земельної ділянки не може бути прийнято органами місцевого самоврядування або органами виконавчої влади без передбачення у відповідному місцевому бюджеті видатків для відшкодування збитків власникам таких облігацій. Крім того, прийнятим Законом передбачено розміщення облігацій лише в бездокументарній формі. Це пов'язано з тим, що бездокументарна форма є найбільш захищеною формою існування облігацій при діючій в Україні законодавчій базі стосовно обліку прав власності на цінні папери, оскільки унеможливорює втрату реєстру власників цінних паперів та знижує ризик втрати контролю за обігом цінних паперів.

Отже, основною метою цього Закону та його позитивними наслідками є створення умов для мінімізації ризиків та гарантування захисту законних прав інвесторів, які здійснюють фінансування будівництва об'єктів житлової нерухомості шляхом придбання цільових облігацій, а також запобігання можливим зловживанням при здійсненні їх емісії, та підвищення надійності механізму інвестування за допомогою цільових облігацій.

⁹ Додаткова інформація про законодавчий акт: див. Коментар НРА «Рюрік» до Закону України №3267-VI. Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/comments/942-comments.html>

Оскільки основними інвесторами в «житлові» облігації є в переважній більшості громадяни, впровадження системи заходів гарантування захисту законних прав інвесторів, які здійснюють вкладення в цільові облігації, сприятиме підвищенню безпеки здійснення інвестицій в зазначені цінні папери та дозволить захистити права таких інвесторів.

Крім того, цим Законом внесені зміни до статті 30 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» та статті 11 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», які передбачають обов'язок емітента дотримуватись у своїй діяльності вимог зареєстрованого проспекту емісії цінних паперів та застосування фінансової санкції за недотримання зазначених вимог. У разі порушення емітентом цільових облігацій виконання його зобов'язань, передбачених проспектом емісії, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку має право застосовувати фінансові санкції у розмірі до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а за ті самі дії, вчинені повторно протягом року, – у розмірі від однієї тисячі до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Це дозволить забезпечити дотримання емітентом у своїй діяльності вимог зареєстрованого проспекту емісії цінних паперів та сприятиме підвищенню відповідальності емітентів.

Розділ 2. Загальний огляд організованого ринку цінних паперів

Станом на кінець III кварталу 2011 року на фондовому ринку України діяли десять організаторів торгівлі. За даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (донедавна – ДКЦПФР), обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами за 9 місяців 2011 року набув суттєвого розширення та становив 183,04 млрд. грн., що становить близько 139,41% минулорічного обсягу та в 2,3 разу більше, ніж за аналогічний період 2010 року (див. рис. 2.1).

Очікування НРА «Рюрік» щодо суттєвого перебільшення минулорічного обсягу виконаних біржових контрактів у поточному році, що зазначалось у попередніх аналітичних оглядах ринку облігацій України, вже за результатами 9 місяців 2011 року справдились. Враховуючи, що за останні 4 роки частка обсягу торгів за перші 9 місяців у річному обсязі не перевищувала 2/3 (66,7% у 2008 році, 41,3% у 2009 році, 60,1% у 2010 році), НРА «Рюрік» прогнозує перебільшення минулорічних обсягів біржових торгів за результатами 2011 року близько у двократному розмірі.

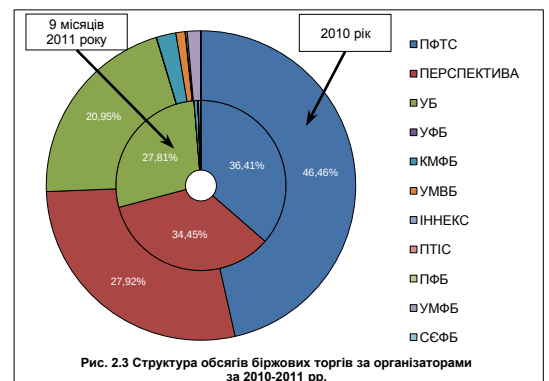
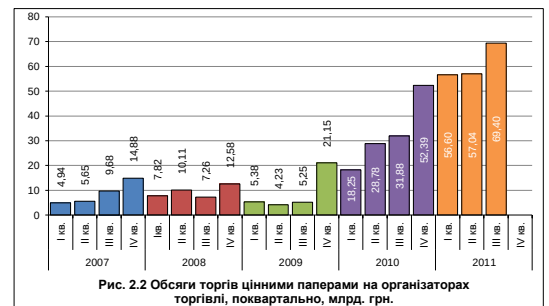
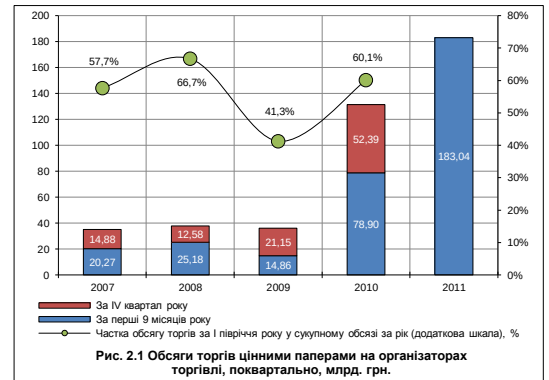
За III квартал 2011 року на біржових майданчиках України виконано договорів на загальну суму 69,4 млрд. грн., що на 37,5 млрд. грн., або на 117,7% більше, ніж за відповідний період 2010 року, та на 12, млрд. грн., або на 21,7% більше, ніж за II квартал 2011 року (див. рис. 2.2).

За підсумками 9 місяців 2011 року ФБ ПФТС закріпила лідируючу позицію серед організаторів торгівлі, відновлену у I півріччі 2011 року, з 36,41% загального обсягу біржових контрактів (46,46% за 2010 рік). З незначним відставанням другу та третю позиції зайняли ФБ «Перспектива» та Українська Біржа з 34,45% та 27,81% загального обсягу торгів відповідно (див. рис. 2.3).

В цілому, НРА «Рюрік» констатує подальшу консолідацію організованого фондового ринку: на 3 найбільші організатори за підсумками 9 місяців 2011 року припадає 98,67% сукупного обсягу торгів на організованому ринку (95,32% у 2010 році, 79,57% у 2009 році).

Структуру обсягів торгів на біржовому ринку у 2010 та 2011 роках наведено у Додатку А та Додатку Б відповідно.

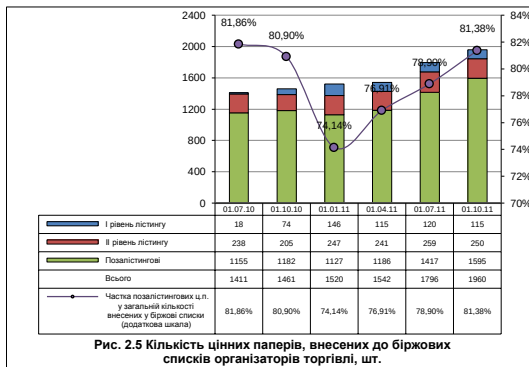
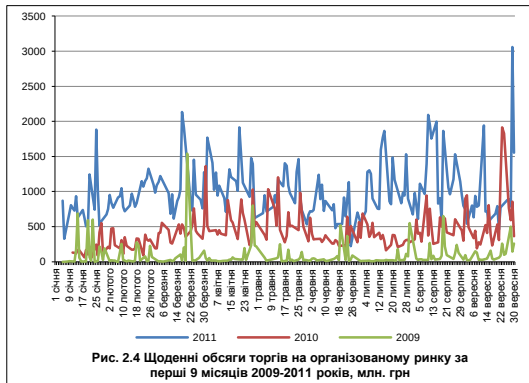
Структуру обсягів торгів на біржовому ринку України у розрізі організаторів торгівлі протягом 2007-2011 років наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 Структура обсягів торгів на біржовому ринку України у розрізі організаторів торгівлі протягом 2007-2011 років, млн. грн.

Організатор торгівлі	2007		2008		2009		2010		9 місяців 2011	
	Обсяг	Частка	Обсяг	Частка	Обсяг	Частка	Обсяг	Частка	Обсяг	Частка
УФБ	81,11	0,23%	90,49	0,24%	58,80	0,16%	54,39	0,04%	14,49	0,01%
КМФБ	443,90	1,26%	1 180,71	3,13%	1 573,51	4,37%	2 663,63	2,03%	1 337,51	0,73%
ПФТС	30 768,64	87,54%	33 991,89	90,02%	13 955,44	38,75%	60 991,25	46,46%	66 648,31	36,41%
УМВБ	58,03	0,17%	101,88	0,27%	1 828,78	5,08%	1 267,60	0,97%	1,84	0,00%
ІННЕКС	961,49	2,74%	86,37	0,23%	205,43	0,57%	72,94	0,06%	18,66	0,01%
ПТІС	2 237,02	6,36%	4,02	0,01%	787,79	2,19%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
ПФБ	35,22	0,10%	212,21	0,56%	970,39	2,69%	220,15	0,17%	206,39	0,11%
УМФБ	58,03	0,17%	529,97	1,40%	1 796,32	4,99%	1 808,97	1,38%	682,58	0,37%
ПЕРСПЕКТИВА	436,61	1,24%	1 374,51	3,64%	11 412,45	31,69%	36 649,58	27,92%	63 055,22	34,45%
СЄФБ	0,00	0,00%	187,73	0,50%	136,97	0,38%	50,59	0,04%	156,01	0,09%
УБ	0,00	0,00%	0,00	0,00%	3 288,18	9,13%	27 510,42	20,95%	50 904,99	27,81%
Всього	35 149,72	100,00%	37 759,79	100,00%	36 014,01	100,00%	131 289,56	100,00%	183 035,93	100,00%

Щоденні обсяги торгів цінними паперами на організованому ринку за перші 9 місяців 2009-2011 років показано на рис. 2.4. Як і у минулому році, найбільший обсяг торгів (за день) було зафіксовано у вересні, а саме 29 вересня 2011 року (3 060 млн. грн.), що є суттєво більшим значенням, ніж у перших 9 місяцях 2009-2010 рр. (23 вересня 2010 року – 1 915 млн. грн., 20 березня 2009 року – 1 538 млн. грн.).

Кількість цінних паперів, які включено до біржових реєстрів організаторів торгівлі, становить 365. У біржовому реєстрі до котирувального списку за I рівнем лістингу включено 115 цінних паперів (з урахуванням перебування у біржовому реєстрі на декількох організаторах торгівлі – 207 цінних паперів), за II рівнем лістингу – 250 цінних паперів (з урахуванням перебування у біржовому реєстрі на декількох організаторах торгівлі – 275 цінних паперів).

Цінні папери емітентів, що не відповідають вимогам лістингу, заносяться до біржових списків як позалістингові цінні папери та станом на 01.10.2011 р. становлять найбільшу кількість цінних паперів емітентів, які допущено до обігу на організаторах торгівлі (див. рис. 2.5). НРА «Рюрік» відмічає підвищення частки позалістингових цінних паперів, що не відповідають вимогам біржі щодо інструментів I та II рівнів лістингу (81,38% загальної кількості станом на 01.10.2011 р.).

За 9 місяців 2011 року найбільший обсяг торгів цінними паперами на організованому ринку України у розрізі інструментів здійснено з державними облігаціями (76,48 млрд. грн., 41,78% сукупного обсягу торгів). Обсяг торгів з акціями, що за результатами I півріччя 2011 року був найбільшим у розрізі інструментів, за підсумками 9 місяців 2011 року становив 65,9 млрд. грн., або 36,0% сукупного обсягу, займаючи другу позицію. Обсяги торгів з облігаціями підприємств продовжили поступове збільшення та за результатами 9 місяців 2011 року становили 13,35 млрд. грн., або 7,29% сукупного обсягу торгів. Обсяг торгів з облігаціями місцевих позик, як і у попередні періоди, залишився відносно невеликим та за результатами 9 місяців 2011 року становив 0,90 млрд. грн., або 0,49% сукупного обсягу торгів (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2 Обсяги торгів на біржовому ринку України у розрізі видів цінних паперів протягом 2006-2011 років, млрд. грн.

Вид цінного папера	Період									
	2006 рік		2007 рік		2008 рік		2009 рік		2010 рік	
	Обсяг	Частка у загальному обсязі	Обсяг	Частка у загальному обсязі	Обсяг	Частка у загальному обсязі	Обсяг	Частка у загальному обсязі	Обсяг	Частка у загальному обсязі
Акції	6,95	23,92%	13,61	38,72%	11,82	31,30%	13,54	37,60%	52,71	40,15%
Державні облігації України	8,51	29,29%	2,77	7,88%	8,55	22,64%	8,18	22,72%	60,86	46,36%
Облігації підприємств	12,13	41,76%	17,36	49,39%	16,61	43,99%	7,07	19,63%	6,71	5,11%
Облігації місцевих позик	0,99	3,41%	0,79	2,25%	0,46	1,22%	0,03	0,08%	0,14	0,11%
Інвестиційні сертифікати	0,33	1,14%	0,43	1,22%	0,2	0,53%	7,14	19,83%	7,14	5,44%
Похідні цінні папери	0,09	0,31%	0,05	0,14%	0,12	0,32%	0,05	0,14%	3,73	2,84%
Інші	0,05	0,17%	0,13	0,37%	-	-	-	-	-	-
Всього	29,05	100,00%	35,15	100,00%	37,76	100,00%	36,01	100,00%	131,29	100,00%

За останніми даними НБУ, частка операцій з цінними паперами, які вільно обертаються на біржовому фондовому ринку, не перевищує 8,5% від його загального обороту.

Незважаючи на певне збільшення частки операцій з цінними паперами, що здійснюються на біржовому фондовому ринку, залишається надзвичайно закритим: приблизно 90,0% усіх операцій на ньому здійснюються в так званому приватному режимі; дефіцит цінних паперів, що вільно обертаються на ринку, та операцій з ними перешкоджають встановленню об'єктивної вартості та доходності вітчизняних цінних паперів; це унеможливорює активне використання цінних паперів як поширеного інструменту ліквідної застави, звужуючи можливості Національного банку України під час рефінансування банків та здійснення операцій на відкритому ринку; за цих умов Національний банк України змушений здійснювати емісію гривні, використовуючи переважно валютний канал, що, з одного боку, спричинює залежність грошового обігу від іноземної валюти та курсу гривні, а з іншого – пояснює невисоку чутливість грошової маси та реальної економіки до змін відсоткових ставок.

Позитивної оцінки вимагає факт того, що Національний банк України сприяє розвитку ринку корпоративних облігацій, зберігаючи за ними статус фінансових інструментів, з якими він може працювати під час здійснення рефінансування банків, що, на думку НРА «Рюрік», додатково стимулює відновлення ринку корпоративних бондів.

Вторинний ринок, як і раніше, займає найбільшу частку обсягу торгів на організаторах торгівлі (77,62% за 9 місяців 2011 року, 74,22% за I півріччя 2011 року) (див. табл. 2.3).

Таблиця 2.3 Обсяги торгів на біржовому ринку України у розрізі видів цінних паперів, організаторів та типу ринку протягом 9 місяців 2011 року, млн. грн.

Організатор торгівлі	Первинний ринок				Обсяг торгів на первинному ринку	Вторинний ринок						Обсяг торгів на вторинному ринку	Ринок приватизації	Строковий ринок	Ринок РЕПО				Обсяг торгів на ринку РЕПО	Загальний обсяг торгів на організаторах торгівлі
	Акції	Облігації підприємств	Похідні цінні папери (деривативи)	Облігації місцевих позик		Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Облігації місцевих позик	Інвестиційні сертифікати	Похідні цінні папери (деривативи)				Акції	Облігації підприємств	Облігації місцевих позик	Інвестиційні сертифікати		
УФБ	0,00	0,00	0,09	0,00	0,09	7,27	0,11	0,00	0,00	0,03	6,11	13,52	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,51
КМФБ	0,00	1 076,41	0,00	57,05	1 133,46	116,50	50,79	0,00	0,00	33,89	0,00	201,19	2,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 337,51
Іннекс	0,00	16,45	0,00	0,00	16,45	0,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,32	1,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18,66
ПФБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	96,85	106,25	0,00	0,00	3,30	0,00	206,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	206,39
УМВБ	0,21	0,17	1,46	0,00	1,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,84
УМФБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	394,39	131,62	0,00	0,00	156,38	0,00	682,38	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	682,48
СЕФБ	0,00	115,00	0,00	0,00	115,00	12,39	8,46	0,00	0,00	19,65	0,00	40,50	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	156,00
ПФТС	0,00	4 430,69	0,00	495,98	4 926,66	1 700,12	1 229,20	58 733,28	37,06	25,74	0,00	61 725,41	1,45	0,00	4,61	0,00	0,00	0,19	4,80	66 658,32
Перспектива	0,00	1 469,52	0,00	70,27	1 539,80	32 351,03	2 945,83	17 130,73	0,00	9 004,55	83,28	61 515,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	63 055,22
УБ	0,00	1 514,82	0,00	153,76	1 668,59	16 682,21	179,79	616,60	7,75	205,46	0,00	17 691,81	0,00	16 846,99	14 529,13	71,36	82,38	14,74	14 697,61	50 904,99
Усього	0,21	8 623,07	1,55	777,06	9 401,89	51 361,08	4 652,04	76 480,61	44,82	9 449,00	89,39	142 076,93	7,70	16 846,99	14 533,74	71,36	82,38	14,93	14 702,41	183 035,92

За підсумками загального огляду ринку цінних паперів України за 9 місяців 2011 року НРА «Рюрік» вважає за потрібне відмітити наступні особливості:

– очікування НРА «Рюрік» щодо суттєвого перебільшення минулорічного обсягу виконаних біржових контрактів у поточному році вже за результатами 9 місяців 2011 року справдились. Враховуючи, що за останні 4 роки частка обсягу торгів за перші 9 місяців у річному обсязі не перевищувала 2/3 (66,7% у 2008 році, 41,3% у 2009 році, 60,1% у 2010 році), НРА «Рюрік» прогнозує перебільшення минулорічних обсягів біржових торгів за результатами 2011 року близько у двократному розмірі;

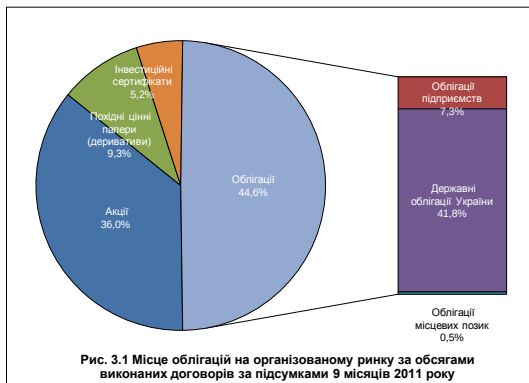
– за III квартал 2011 року на біржових майданчиках України виконано договорів на загальну суму 69,4 млрд. грн., що на 37,5 млрд. грн., або на 117,7% більше, ніж за відповідний період 2010 року, та на 12, млрд. грн., або на 21,7% більше, ніж за II квартал 2011 року;

– подальша консолідація організованого фондового ринку: на 3 найбільші організатори за підсумками 9 місяців 2011 року припадає 98,67% сукупного обсягу торгів на організованому ринку (95,32% у 2010 році, 79,57% у 2009 році);

– підвищення частки позалістингових цінних паперів, що не відповідають вимогам біржі щодо інструментів I та II рівнів лістингу (81,38% загальної кількості станом на 01.10.2011 р.);

– за 9 місяців 2011 року найбільший обсяг торгів цінними паперами на організованому ринку України у розрізі інструментів здійснено з державними облігаціями (76,48 млрд. грн., 41,78% сукупного обсягу торгів). Обсяги торгів з облігаціями підприємств продовжили поступове збільшення та за результатами 9 місяців 2011 року становили 13,35 млрд. грн., або 7,29% сукупного обсягу торгів.

Розділ 3. Місце облігацій на фондовому ринку України

Обсяги торгів облігаціями на організованому ринку України за 9 місяців 2011 року становили 90,73 млрд. грн., або 44,6% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними паперами на організаторах (50,68 млрд. грн., або 44,6% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними паперами на організаторах у I півріччі 2011 року, 67,72 млрд. грн., або 51,58% сукупного обсягу у 2010 році) (див. рис. 3.1).

Варто відзначити, що частка облігацій за результатами 9 місяців 2011 року збереглась на рівні 44,6%, як і за результатами I півріччя 2011 року, проте частки окремих облігаційних інструментів (корпоративні, державні та муніципальні облігації) змінились.

За результатами 9 місяців 2011 року частка обсягів торгів на організованому ринку з корпоративними облігаціями скоротилась до 7,3% (13,35 млрд. грн.) сукупного обсягу торгів, що суттєво перевищує показник 2010 року – 5,1% (6,71 млрд. грн.) (див. рис. 3.2), однак є меншою, ніж за результатами I півріччя 2011 року (9,9%).

Обсяги торгів з державними облігаціями, що у минулому році становили тоді ще рекордні 60,86 млрд. грн., або 46,4% сукупного обсягу, за результатами 9 місяців 2011 року дещо звузили свою частку, склавши 76,48 млрд. грн., або 41,8% сукупного обсягу торгів.

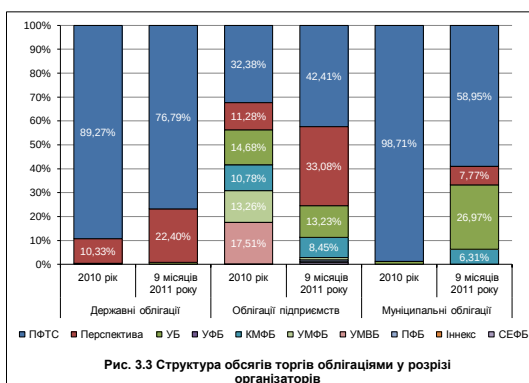
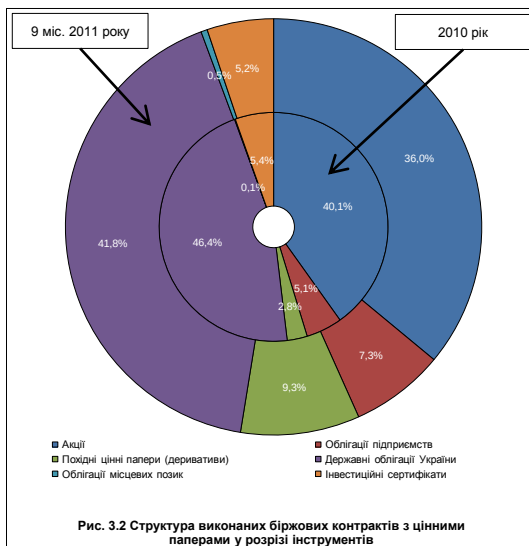
Обсяги торгів з муніципальними облігаціями, враховуючи відносно невеликий обсяг останніх в обігу, так і не набули значного розширення, склавши за результатами 9 місяців 2011 року всього 0,9 млрд. грн., або 0,49% сукупного обсягу.

Торгівля державними облігаціями у перших 9 місяцях 2011 року, як і у попередньому році, відбувалась переважно на ФБ ПФТС (76,79% обсягу торгів державними облігаціями на організаторах) та УБ (22,40% обсягу торгів державними облігаціями на організаторах) (див. рис. 3.3). Найбільший обсяг контрактів з облігаціями підприємств за 9 місяців 2011 року виконано також на ФБ ПФТС – 32,38% обсягу торгів облігаціями підприємств на організаторах, на УБ – 14,68%, на фондовій біржі «Перспектива» – 11,28%. Торгівля муніципальними облігаціями за результатами 9 місяців 2011 року знову повернулась до ФБ ПФТС (13,55% обсягу торгів муніципальними облігаціями на організаторах у I півріччі 2011 року, 58,95% за 9 місяців 2011 року).

За підсумками загального огляду місця облігацій на фондовому ринку України за 9 місяців 2011 року НРА «Рюрік» вважає за потрібне відмітити наступні особливості:

– обсяги торгів облігаціями на організованому ринку України за 9 місяців 2011 року становили 90,73 млрд. грн., або 44,6% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними паперами на організаторах (50,68 млрд. грн., або 44,6% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними паперами на організаторах у I півріччі 2011 року, 67,72 млрд. грн., або 51,58% сукупного обсягу у 2010 році). Варто відзначити, що частка облігацій за результатами 9 місяців 2011 року збереглась на рівні 44,6%, як і за результатами I півріччя 2011 року, проте частки окремих облігаційних інструментів (корпоративні, державні та муніципальні облігації) змінились;

– за результатами 9 місяців 2011 року частка обсягів торгів на організованому ринку з корпоративними облігаціями скоротилась до 7,3% (13,35 млрд. грн.) сукупного обсягу торгів, що суттєво перевищує показник 2010 року – 5,1% (6,71 млрд. грн.), однак є меншою, ніж за результатами I півріччя 2011 року (9,9%).

Розділ 4. Первинний ринок облігацій

За останніми наявними даними НКЦПФР, обсяг залучених в економіку України інвестицій через інструменти фондового ринку у I півріччі 2011 року становив 75,32 млрд. грн., що майже у 2 рази більше, ніж у відповідному періоді 2010 року (I півріччя 2010 року – 38,09 млрд. грн.).

Обсяг випусків цінних паперів є одним з головних показників розвитку ринку цінних паперів. Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів за 9 місяців 2011 року, зареєстрованих НКЦПФР, продемонстрував суттєве зростання та станом на 01.10.2011 р. становив 953,23 млрд. грн. (див. рис. 4.1).

Протягом 9 місяців 2011 року НКЦПФР зареєстровано випуски емісійних цінних паперів на загальну суму 117,62 млрд. грн. (див. рис. 4.2), у тому числі:

- акцій – на суму 46,26 млрд. грн.;
- облігацій підприємств – на суму 24,85 млрд. грн.;
- опціонів – на суму 2,91 млн. грн.;
- облігацій місцевих позик – на суму 485,0 млн. грн.;
- інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів – на суму 40,88 млрд. грн.;
- акцій корпоративних інвестиційних фондів – на суму 5,14 млрд. грн.

Таким чином, серед фінансових інструментів найбільші обсяги випусків зареєстровано з акціями – 39,3%, та з цінними паперами ІСІ – 39,13% від сукупного обсягу випусків емісійних цінних паперів за 9 місяців 2011 року. Обсяг випусків корпоративних бондів становив 21,13% сукупного обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів за 9 місяців 2011 року.

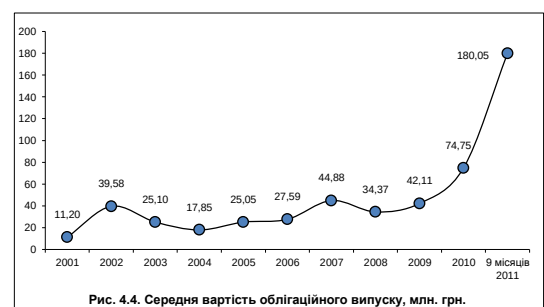
Протягом 9 місяців 2011 року НКЦПФР зареєстровано 138 випусків облігацій підприємств на суму 24,85 млрд. грн. (рис. 4.3). У порівнянні з відповідним періодом 2010 р., обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств збільшився на 21,02 млрд. грн.

Середня вартість облігаційного випуску за 9 місяців 2011 року досягла рекордних 180,05 млн. грн., що у 2,4 рази більше, ніж у 2010 році, та є найбільшим значенням з 2001 року (див. рис. 4.4).

За 9 місяців 2011 року 44,7% обсягу випусків корпоративних облігацій здійснено банками (11,1 млрд. грн.), 54,9% – підприємствами (13,65 млрд. грн.) (див. рис. 4.5). Варто відмітити, що вперше за останні три роки Комісією було зареєстровано випуск облігацій страхової компанії (ПРАТ СК «ДНІПРОІНМЕД») обсягом 100 млн. грн.

Тенденція останніх 10 років (найбільшою питомою вагою в загальному обсязі зареєстрованих випусків облігацій характеризувались облігаційні випуски підприємств) може бути порушена у поточному році, адже банки починають виходити на ринок корпоративних облігацій не тільки у якості інвесторів, а й в якості емітентів. Також, враховуючи останні ініціативи НКЦПФР щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів, що, на думку НРА «Рюрік», у більшій мірі стосуватимуться «дрібних» емітентів, варто очікувати поступове скорочення активності емітентів облігацій, щонайменше у частині кількості зареєстрованих випусків.

За останніми наявними даними, у I півріччі 2011 року до п'ятірки найбільших випусків облігацій підприємств потрапили два випуски банків: ПАТ Комерційний банк «ПриватБанк» з емісією обсягом 2 млрд. грн. та ПАТ КБ «Правекс-банк» з емісією обсягом

500 млн. грн. У 2010 році до п'ятірки найбільших випусків облігацій підприємств потрапили три випуски банків: ПАТ «Дочірній банк Сбербанку Росії» з емісією обсягом 750 млн. грн., ПАТ Комерційний банк «ПриватБанк» з емісією обсягом 500 млн. грн. та ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» з емісією 400 млн. грн. (див. табл. 4.1).

Також НРА «Рюрік» констатує суттєве підвищення концентрації первинного ринку корпоративних облігацій, адже на 5 найбільших зареєстрованих випусків у I півріччі 2011 року припадає 49,75% сукупного обсягу зареєстрованих випусків корпоративних бондів (25,18% у 2010 році).

Таблиця 4.1 Перелік емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій, млн. грн.

Перелік емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій у I півріччі 2011 року		
Назва емітента	Обсяг випуску, млн. грн.	Частка у загальному обсязі емісій, %
ТОВ «ЕСУ»	5300	31,96%
ПАТ Комерційний банк «ПриватБанк»	2000	12,06%
ПАТ КБ «Правекс-банк»	500	3,02%
ТОВ Агрокомплекс «Зелена долина»	300	1,81%
ПАТ «Київхліб»	150	0,90%
СУМА:	8250	49,75%
Перелік емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій у 2010 році		
Назва емітента	Обсяг випуску, млн. грн.	Частка у загальному обсязі емісій, %
ПАТ «Дочірній банк Сбербанку Росії»	750	7,90%
ПАТ Комерційний банк «ПриватБанк»	500	5,27%
ТОВ Торгівельно-житловий комплекс «Київський»	440	4,64%
ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України»	400	4,21%
ТОВ «Іпотечна компанія «Аркада-Фонд»	300	3,16%
СУМА:	2390	25,18%

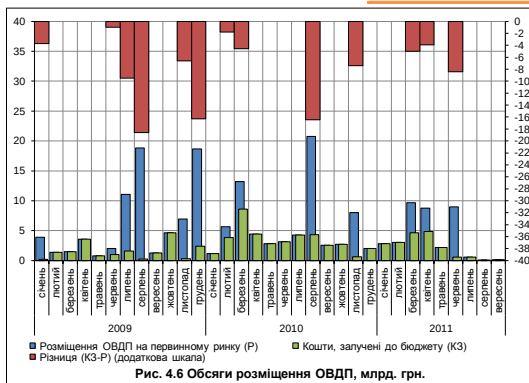

Рис. 4.6 Обсяги розміщення ОВДП, млрд. грн.

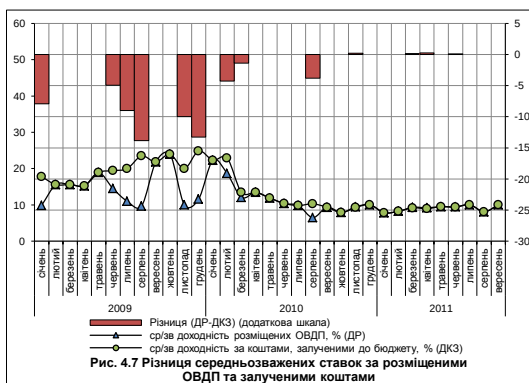

Рис. 4.7 Різниця середньозважених ставок за розміщеними ОВДП та залученими коштами

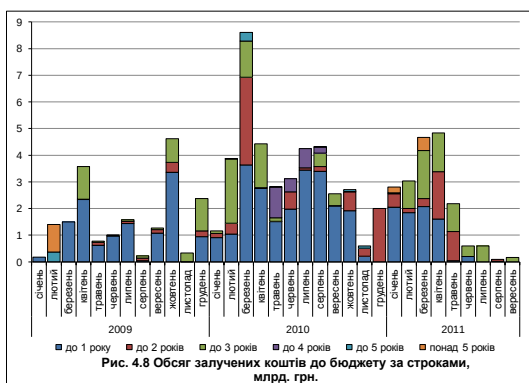

Рис. 4.8 Обсяг залучених коштів до бюджету за строками, млрд. грн.

У січні – вересні 2011 року Міністерством фінансів України було розміщено облігацій внутрішніх державних позик на загальну суму 36 324,53 млн. грн. із середньозваженою доходністю 9,16% річних, із них:

- сума коштів, що надійшла до Державного бюджету України в січні – вересні 2011 року за результатами проведення аукціонів з первинного розміщення ОВДП, становила 18 970,53 млн. грн. із середньозваженою доходністю 8,86% річних;

- випущено ОВДП для збільшення формування статутного капіталу банків протягом січня – вересня 2011 року на загальну суму 8 854,001 млн. грн. із середньозваженою доходністю 9,50% річних;

- випущено ОВДП для збільшення формування статутного капіталу НАК «Нафтогаз України» у січні – вересні 2011 року на загальну суму 8 500,00 млн. грн. із середньозваженою доходністю 9,50% річних.

Обсяги розміщених ОВДП та коштів, залучених від розміщення останніх, з помісячною розбивкою наведено на рис. 4.6.

В цілому, середньозважена доходність, за якою Міністерству фінансів України вдавалось залучати кошти шляхом розміщення ОВДП, протягом січня – вересня 2011 року практично зрівнялась з середньозваженою доходністю ОВДП, запропонованих для розміщення (див. рис. 4.7).

Як і у попередні роки, у січні – вересні 2011 року найбільшим попитом користувались короткострокові та середньострокові ОВДП – до 1 року, до 2 років та до 3 років (див. рис. 4.8).

Середньозважена доходність за розміщеними облігаціями внутрішньої державної позики протягом січня – вересня 2011 року поступово знижувалась та була значно нижчою, ніж у попередні роки. Водночас доходність за короткостроковими ОВДП до 1 року протягом I півріччя 2011 року була дещо нижчою, аніж доходність за облігаціями строком до 2 років та до 3 років. Динаміку

середньозваженої дохідності, встановленою за результатами аукціонів Міністерства фінансів, внаслідок яких було залучено кошти до бюджету, показано на рис. 4.9 з розподілом з строками обігу ОВДП.

Протягом 9 місяців 2011 року НКЦПФР зареєстровано 7 випусків облігацій місцевих позик на суму 485,00 млн. грн., емітентами виступили такі органи самоврядування: Верховна Рада Автономної Республіки Крим на суму 400,00 млн. грн.; Запорізька міська рада – 25,00 млн. грн.; Черкаська міська рада – 60,00 млн. грн. (див. рис. 4.10).

Повний перелік запозичень муніципалітетів, за даними Міністерства фінансів, наведено у **Додатку В**.

За підсумками огляду первинного ринку облігацій України за 9 місяців 2011 року НРА «Рюрік» вважає за потрібне відмітити наступні особливості:

– протягом 9 місяців 2011 року НКЦПФР зареєстровано випуски емісійних цінних паперів на загальну суму 117,62 млрд. грн.;

– обсяг випусків корпоративних бондів становив 21,13% сукупного обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів за 9 місяців 2011 року. Протягом 9 місяців 2011 року НКЦПФР зареєстровано 138 випусків облігацій підприємств на суму 24,85 млрд. грн. У порівнянні аналогічним періодом 2010 року, обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств збільшився на 21,02 млрд. грн.;

– за 9 місяців 2011 року 44,7% обсягу випусків корпоративних облігацій здійснено банками (11,1 млрд. грн.), 54,9% – підприємствами (13,65 млрд. грн.). Варто відмітити, що вперше за останні три роки Комісією було зареєстровано випуск облігацій страхової компанії (ПРАТ СК «ДНІПРОІНМЕД») обсягом 100 млн. грн.;

– середня вартість облігаційного випуску за 9 місяців 2011 року досягла рекордних 180,05 млн. грн., що у 2,4 разу більше, ніж у 2010 році, та є найбільшим значенням з 2001 року;

– середньозважена дохідність, за якою Міністерству фінансів України вдавалось залучати кошти шляхом розміщення ОВДП, протягом січня – вересня 2011 року практично зрівнялась з середньозваженою дохідністю ОВДП, запропонованих для розміщення;

– протягом 9 місяців 2011 року НКЦПФР зареєстровано 7 випусків облігацій місцевих позик на суму 485,00 млн. грн., емітентами виступили такі органи самоврядування: Верховна Рада Автономної Республіки Крим на суму 400,00 млн. грн.; Запорізька міська рада – 25,00 млн. грн.; Черкаська міська рада – 60,00 млн. грн.

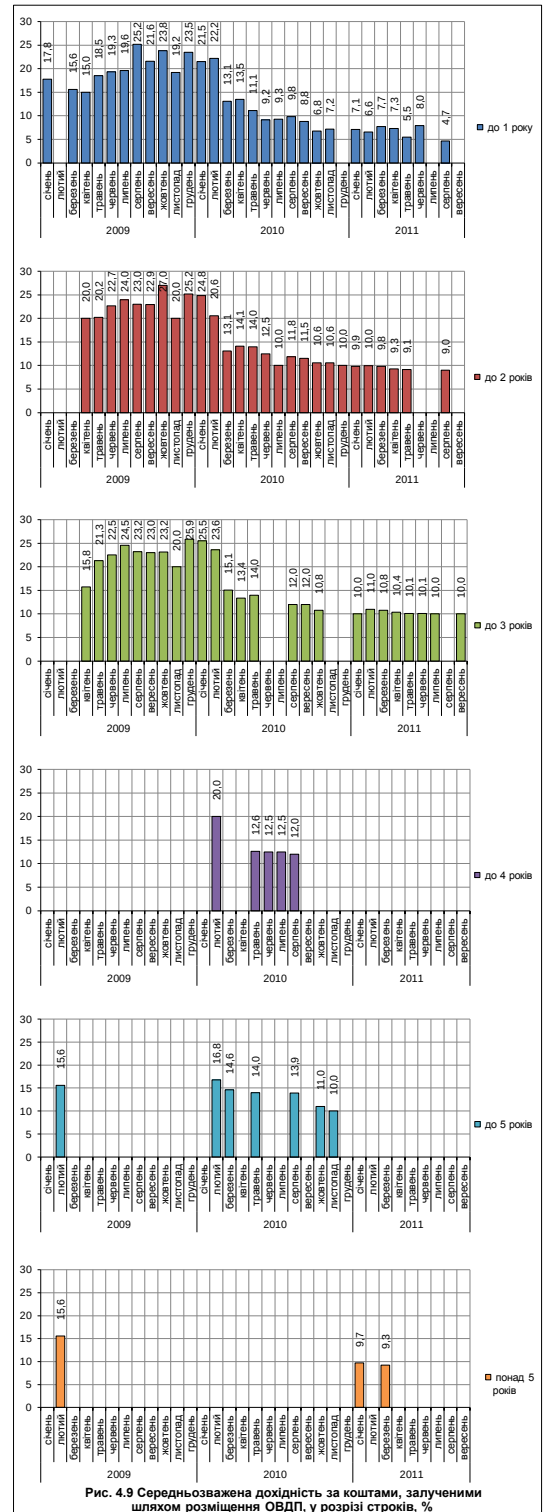

Рис. 4.9 Середньозважена дохідність за коштами, залученими шляхом розміщення ОВДП, у розрізі строків, %

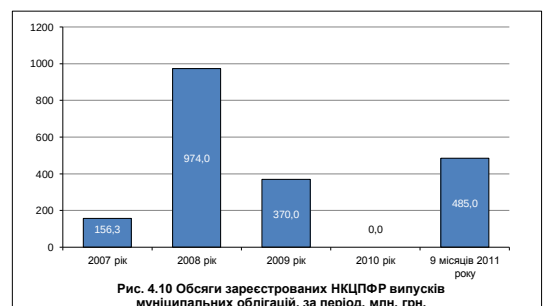

Рис. 4.10 Обсяги зареєстрованих НКЦПФР випусків муніципальних облігацій, за період, млн. грн.

Розділ 5. Вторинний ринок облігацій

Таблиця 5.1 Облігації-лідери за обсягами торгів на ФБ ПФТС у січні – вересні 2011 року

Назва емітента, серія облігації	Обсяг торгів, тис. грн.	Кількість угод
ТОВ «ТПК «Омега-автопоставка» (серія А)	12 173,73	4
ТОВ «Свро Лізинг» (серія В)	6 010,00	5
готель «Ореанда» (серія А)	3 343,21	10
ВАТ «Кіровоградобленерго» (серія А)	3 326,53	9
ВАТ «ЕК «Севастопольенерго» (серія А)	3 308,15	9
ВАТ «ЕК «Житомиробленерго» (серія А)	3 265,61	9
ІГ «АЛПТЕРА ФІНАНС» (серія А)	3 110,30	4
ПАТ КБ «Хрещатик» (серія G)	2 079,78	2

Таблиця 5.2 Облігації-лідери за кількістю угод на ФБ ПФТС у січні – вересні 2011 року

Назва емітента, серія облігації	Кількість угод
ПАТ «КБ «Хрещатик»(серія F)	30
ПАТ «КБ «Хрещатик»(серія H)	11
Готель «Ореанда» (серія А)	10
ВАТ «Кіровоградобленерго» (серія А)	9
ВАТ «ЕК «Севастопольенерго» (серія А)	9
ВАТ «ЕК «Житомиробленерго» (серія А)	9
ТОВ «Свро Лізинг» (серія В)	5
ТОВ «ТПК «Омега-автопоставка» (серія А)	4
ІГ «АЛПТЕРА ФІНАНС» (серія А)	4
АБ «Укргазбанк» (серія D)	3
ТОВ «Костянтинівський завод металургійного обладнання» (серія А)	3
ВАТ «Кредитпромбанк» (серія D)	3

Таблиця 5.3 Облігації підприємств-лідери рейтингу ПФТС за результатами вересня 2011 року

№	Назва/емітент	Рейтинг
Котирувальний список 2 рівня		
1	Промінвестбанк (серія С)	1
2	Прокредит Банк (серія G)	2
3	Свро Лізинг (серія В)	3
4	ТОВ «БІЗНЕС-ЦЕНТР ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ» (серія А)	4
5	ЗАТ «ЧОРНОМОРСЬКА ТРАНСПОРТНА КОМПАНІЯ» (серія А)	4
6	Публічне акціонерне товариство «Платинум Банк» (серія А)	5
7	ВТБ Банк (серія С)	6
8	ТОВ «МД Груп» (серія С)	7
9	ТОВ «МД Холдинг» (серія А)	8
10	ТОВ «МД Груп» (серія D)	9

Таблиця 5.4 Торговці облігаціями підприємств-лідери рейтингу ПФТС за результатами вересня 2011 року

№	Назва компанії	Рейтинг
1	ПАТ Банк Дельта	1
2	ТОВ ДЕЛЬТА-СЕК'ЮРІТІЗ	1
3	ТОВ Інвестиційний Капітал Україна	2
4	ПАТ Банк Дочірній Банк Сбербанку Росії	3
5	ПАТ Банк ВТБ	3
6	ТОВ Спайк Інвест	4
7	ТОВ ФГІ	4
8	ТОВ Фінансист Брокерський дім	5
9	Кредо-Інвест Агенство цінних паперів ТОВ	6
10	Регата Інвестментс ТОВ	7

За результатами січня – вересня 2011 року 42,41% (32,38% у 2010 році) загального обсягу торгівлі корпоративними облігаціями здійснено на ФБ ПФТС. Станом на 01.10.2011 р. у Біржовому списку ФБ ПФТС зазначено 936 цінних паперів: акцій – 406, корпоративних облігацій – 294, цінних паперів ІСІ – 119, державних облігацій – 104 і муніципальних облігацій – 13.

Обсяг торгів ОВДП, акціями, корпоративними облігаціями та муніципальними цінними паперами в січні – вересні 2011 року на ФБ ПФТС збільшився порівняно з аналогічним періодом 2010 року більше ніж у 1,5 разу і становив 66,73 млрд. грн. (у січні – вересні 2010 року – більше ніж 43,47 млрд. грн.). Збільшення відбулося за рахунок суттєвого зростання обсягів торгів корпоративними облігаціями.

Обсяг торгів на ФБ ПФТС у січні – вересні 2011 року порівняно з відповідним періодом 2010 року мав таку динаміку:

– за ОВДП – підвищився більше ніж у 1,5 разу і становив 58 805,74 млн. грн. (у січні – вересні 2010 року – 38 653,38 млн. грн.);

– за корпоративними облігаціями – збільшився більше ніж в 3,4 разу і становив 6 183,94 млн. грн. (у січні – вересні 2010 року – 1 796,65 млн. грн.);

– за акціями – зменшився майже в 1,8 разу і становив 1 647,57 млн. грн. (у січні – вересні 2010 року – 2 892,15 млн. грн.);

– за муніципальними цінними паперами – зменшився в 1,3 разу і становив 97,40 млн. грн. (у січні – вересні 2010 року – 129,59 млн. грн.).

Ринок корпоративних облігацій посів друге місце в торгах ФБ ПФТС. За січень – вересень 2011 року обсяг операцій з ними становив 6 183,94 млн. грн., а їх частка в загальних торгах ФБ ПФТС – 9,25 %.

За облігаціями, що мали найбільший попит протягом січня – вересня 2011 року (див. табл. 5.1), за даними НБУ, сукупний обсяг торгів становив 36,62 млн. грн., що становить 0,59% загального обсягу торгів корпоративними облігаціями на ФБ ПФТС.

Найбільшу кількість угод було укладено за облігаціями компаній, наведених у таблиці 5.2. Серед переліку облігацій, зазначених у табл. 5.2, лише 4 – емітовані комерційними банками, тому ще зарано говорити про відновлення докризових позицій банків як учасників ринку цінних паперів в ролі крупних емітентів облігацій.

За підсумками вересня 2011 року до рейтингу ФБ ПФТС увійшло 46 корпоративних облігацій (у 2010 році – 76) (див. табл. 5.3).

Чотири з десяти випусків корпоративних облігацій з найвищим рейтингом ФБ ПФТС за підсумками вересня 2011 року емітовані комерційними банками та, на думку НРА «Рюрік», мають високу інвестиційну привабливість. Цей факт говорить про поступову активізацію діяльності банків на ринку облігацій в якості емітентів крупних випусків (3 з 10 за результатами 2010 року). У 2009 році до рейтингу корпоративних облігацій ФБ ПФТС не потрапило жодного облігаційного випуску банків, хоча в докризовий період їх частка була вагомислою.

У табл. 5.4 вказано перелік торговців корпоративними облігаціями, що мали найвищий рейтинг на ФБ ПФТС за підсумками вересня 2011 року.

На вторинному (організованому) ринку державних цінних паперів обсяг укладених угод за січень – вересень 2011 року становив 76 441,28 млн. грн., проте за відповідний період 2010 року – 40 328,64 млн. грн. Середньозважений рівень доходності за цими операціями коливався в січні – вересні 2011 року в діапазоні 8,46% – 9,49%, а в аналогічному періоді 2010 року – від 9,27% до 15,66%.

Аналіз обігу цінних паперів на ФБ ПФТС свідчить, що в січні – вересні 2011 року найбільша частка операцій припадає на державні облігації. Обсяг торгів з ними становив 58 805,74 млн. грн., а частка ринку – 87,99%.

Обсяг операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку, за даними НБУ, за січень – серпень 2011 року (за останніми наявними даними) становив 251,02 млрд. грн. При цьому 7,5% обсягу операцій (18,92 млрд. грн.) з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку виконано НБУ, решта – суб'єктами господарювання (див. рис. 5.1).

На біржовому ринку у січні – серпні 2011 року 26,9% обсягу операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку здійснено на організованому (біржовому ринку) (22,3% – у 2010 році) (див. рис. 5.2).

Обсяг ОВДП у власності нерезидентів протягом січня – вересня 2011 року зменшився на 6 233,3 млн. грн. і на 01.10.2011 р. становив 5 136,7 млн. грн., або 3,54% від загальної суми ОВДП, які перебувають в обігу. Упродовж аналогічного періоду минулого року обсяг ОВДП у власності нерезидентів збільшився на 7 937,4 млн. грн. і на 01.10.2010 р. становив 8 420,50 млн. грн. (рис. 5.3).

Збільшення обсягів торгів ОВДП на вторинному ринку пов'язано насамперед зі зростанням первинного ринку ОВДП, їх меншою ризиковістю порівняно з цінними паперами приватних емітентів, привабливим рівнем доходності та стабілізацією валютного курсу гривні. Ще однією причиною активізації вторинного ринку ОВДП стало те, що з 19 лютого 2010 року доступ до участі в аукціонах з їх первинного розміщення мають лише банки – первинні дилери. Решта бажаючих вкласти кошти в державні цінні папери змушена купувати їх на вторинному ринку.

Переважну більшість операцій з ОВДП у січні – вересні 2011 року було здійснено на ФБ ПФТС (76,79% загального обсягу угод). До рейтингу ФБ ПФТС за результатами вересня 2011 року потрапило 35 ОВДП (65 за результатами 2010 року). Облігації внутрішньої державної позики, що мали найвищий рейтинг на ФБ ПФТС за підсумками вересня 2011 року, показано в табл. 5.5.

До рейтингу торговців ОВДП за підсумками вересня 2011 року потрапило 25 установ (73 за підсумками 2010 року). Перелік торговців ОВДП, що мали найвищий рейтинг на ФБ ПФТС, показано в табл. 5.6.

Четверте місце зайняв ринок муніципальних облігацій, обсяг торгів з якими за січень – вересень 2011 року становив 97,40 млн. грн., а частка в загальному обсязі операцій на ПФТС – 0,15%. У січні – вересні 2011 року на ринку муніципальних облігацій було укладено 8 угод з Донецькою міською радою (серія С) загальним обсягом 910,34 тис. грн.

Муніципальні облігації, що мали найвищий рейтинг на ФБ ПФТС за підсумками вересня 2011 року, показано в табл. 5.7.

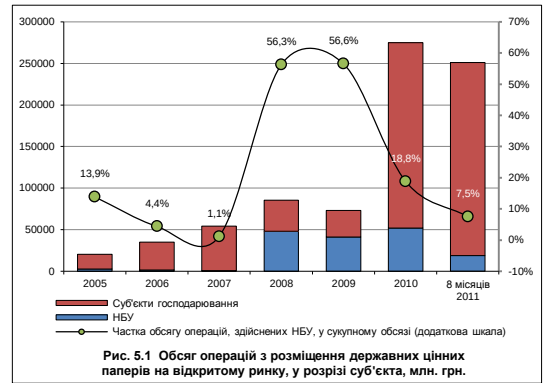

Рис. 5.1 Обсяг операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку, у розрізі суб'єкта, млн. грн.

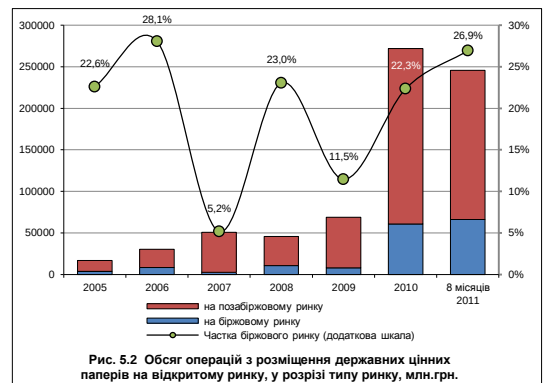

Рис. 5.2 Обсяг операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку, у розрізі типу ринку, млн. грн.

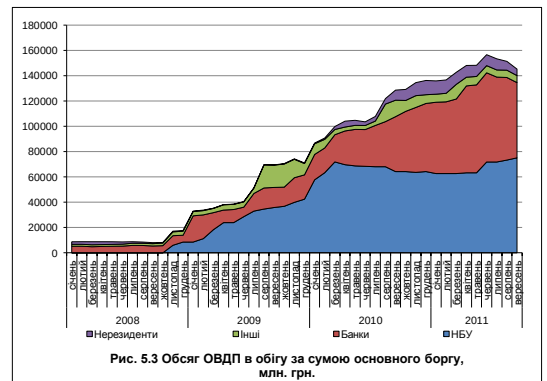

Рис. 5.3 Обсяг ОВДП в обігу за сумою основного боргу, млн. грн.

Таблиця 5.5 ОВДП-лідери рейтингу ПФТС за підсумками вересня 2011 року

№	ОВДП	Рейтинг
Котировальний список 1 рівня		
1	Мінфін (UA4000050199), погашення 2016-04-13	1
2	Мінфін (UA4000092142), погашення 2017-04-12	2
3	Мінфін (UA4000115190), погашення 2016-03-09	3
4	Мінфін (UA4000081202), погашення 2013-08-07	4
5	Мінфін (UA4000082622), погашення 2015-08-24	5
6	Мінфін (UA4000092134), погашення 2016-07-13	6
7	Мінфін (UA4000050207), погашення 2016-09-14	7
8	Мінфін (UA4000108823), погашення 2014-01-29	8
9	Мінфін (UA4000048219), погашення 2012-02-22	9
10	Мінфін (UA4000082531), погашення 2015-08-21	10

Таблиця 5.6 Торговці ОВДП-лідери рейтингу ПФТС за підсумками вересня 2011 року

№	Назва компанії	Рейтинг
1	ПАТ Укргазбанк	1
2	ПАТ Державний ощадний банк України	2
3	ПАТ УкрСиббанк	3
4	ПАТ Дочірній Банк Сбербанку Росії	4
5	ПАТ Ерсте Банк	5
6	ПАТ Альфа-Банк	6
7	ПАТ Універсал Банк	7
8	ПАТ ІНГ Україна	8
9	ПАТ ОТП Банк	9
10	ПАТ БАНК ФОРУМ	10

Таблиця 5.7 Муніципальні облігації-лідери рейтингу ПФТС за підсумками вересня 2011 року

№	Муніципальні облігації	Рейтинг
Котировальний список 2 рівня		
1	Бердянська міська рада (серія А)	1
2	Луцька міська рада (серія D)	2
3	Луганська міська рада (серія С)	3
4	Львівська міська рада (серія В)	4

Таблиця 5.8 Торговці муніципальними облігаціями-лідери рейтингу ПФТС за підсумками вересня 2011 року

№	Назва компанії	Рейтинг
1	ТОВ «Український фондівий центр»	1
2	ПАТ «Альфа-Банк»	2
3	ТОВ «Інвестиційний Капітал Україна»	2
4	ПАТ «БАНК ФОРУМ»	3
5	ТОВ «Регата Інвестментс»	4
6	ТОВ «ТАСК-брокер»	5

До рейтингу торговців муніципальними облігаціями за підсумками вересня 2011 року потрапило 6 установ. Перелік торговців муніципальними облігаціями, що мали найвищий рейтинг на ФБ ПФТС, показано в табл. 5.8.

За підсумками огляду вторинного ринку облігацій України у січні – вересні 2011 року НРА «Рюрік» вважає за потрібне відмітити наступні особливості:

– обсяг торгів ОВДП, акціями, корпоративними облігаціями та муніципальними цінними паперами в січні – вересні 2011 року на ФБ ПФТС збільшився порівняно з аналогічним періодом 2010 року більше ніж у 1,5 рази і становив 66,73 млрд. грн. (у січні – вересні 2010 року – більше ніж 43,47 млрд. грн.). Збільшення відбулося за рахунок суттєвого зростання обсягів торгів корпоративними облігаціями;

– чотири з десяти випусків корпоративних облігацій з найвищим рейтингом ФБ ПФТС за підсумками вересня 2011 року емітовані комерційними банками та, на думку НРА «Рюрік», мають високу інвестиційну привабливість. Цей факт говорить про поступову активізацію діяльності банків на ринку облігацій в якості емітентів крупних випусків (3 з 10 за результатами 2010 року). У 2009 році до рейтингу корпоративних облігацій ФБ ПФТС не потрапило жодного облігаційного випуску банків, хоча в докризовий період їх частка була вагомішою;

– на вторинному (організованому) ринку державних цінних паперів обсяг укладених угод за січень – вересень 2011 року становив 76 441,28 млн. грн., проте за відповідний період 2010 року – 40 328,64 млн. грн. Середньозважений рівень доходності за цими операціями коливався в січні – вересні 2011 року в діапазоні 8,46% – 9,49%, а в аналогічному періоді 2010 року – від 9,27% до 15,66%;

– обсяг операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку, за даними НБУ, за січень – серпень 2011 року (за останніми наявними даними) становив 251,02 млрд. грн. При цьому 7,5% обсягу операцій (18,92 млрд. грн.) з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку виконано НБУ, решта – суб'єктами господарювання;

– на біржовому ринку у січні – серпні 2011 року 26,9% обсягу операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку здійснено на організованому (біржовому ринку) (22,3% – у 2010 році);

– обсяг ОВДП у власності нерезидентів протягом січня – вересня 2011 року зменшився на 6 233,3 млн. грн. і на 01.10.2011 р. становив 5 136,7 млн. грн., або 3,54% від загальної суми ОВДП, які перебувають в обігу;

– четверте місце займає ринок муніципальних облігацій, обсяг торгів з якими за січень – вересень 2011 року становив 97,40 млн. грн., а частка в загальному обсязі операцій на ПФТС – 0,15%. У січні – вересні 2011 року на ринку муніципальних облігацій було укладено 8 угод з Донецькою міською радою (серія С) загальним обсягом 910,34 тис. грн.;

Огляд підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних НБУ (режим доступу: <http://bank.gov.ua>), НКЦПФР (режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>), Міністерства фінансів України (режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>), Державного комітету статистики України (режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>), Української асоціації інвестиційного бізнесу (режим доступу: <http://www.uaib.com.ua>), фондової біржі ПФТС (режим доступу: <http://www.pfts.com>), Української біржі (режим доступу: <http://www.ux.ua>), фондової біржі «Перспектива» (режим доступу: <http://fbp.com.ua>).

Повні версії аналітичних оглядів завжди є у вільному доступі на офіційному сайті НРА «Рюрік» (<http://rurik.com.ua>).

Відповідальний за випуск:

директор з розвитку НРА «Рюрік», к.е.н., Долінський Леонід, тел. (044) 383-04-76.

Відповідальний аналітик:

Ніколаєнко Костянтин, тел. (044) 484-00-53, вн. 117.

Додатки

Додаток А

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на
організаторах торгівлі протягом 2010 року, млн. грн.

Період	Організатор торгівлі										Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕК-ТИВА	СЄФБ	УБ	
Січень	0,04	14,06	1764,71	0,25	0,19	61,75	20,79	400,99	4,38	581,37	2848,53
Лютий	0,07	195,75	3048,42	0,28	17,42	1,61	313,39	995,53	6,23	730,84	5309,56
Березень	0,12	276,16	5665,33	17,5	0,01	5,08	298,46	2090,62	5,15	1732,77	10091,21
Квітень	1,76	167,62	7469,22	79,15	0,29	2,93	279,14	1916,10	6,37	1572,32	11494,90
Травень	0,43	282,93	6149,81	120,88	0,01	6,18	16,68	1772,42	3,09	1587,12	9939,54
Червень	3,3	19,18	3074,54	0,26	0,01	8,02	110,8	2098,00	2,39	2024,24	7340,74
Липень	1,45	116,65	3685,00	164,88	0,004	3,55	103,5	1523,84	2,28	2151,25	7752,42
Серпень	0,29	119,31	3468,73	883,22	0,01	7,81	35,84	2963,36	1,93	2305,55	9786,04
Вересень	1,12	130,04	8872,44	0,44	0,24	76,97	388,81	2952,91	3,11	1912,84	14338,92
Жовтень	0,59	98,67	5376,05	0,23	0,002	22,7	27,45	3522,23	3,87	3077,41	12129,21
Листопад	1,06	69,35	4129,05	0,19	54,751	7,04	16,95	4377,60	8,43	4650,63	13315,06
Грудень	44,16	1173,91	8287,95	0,32	0,005	16,51	197,16	12035,98	3,36	5184,08	26943,43
Усього	54,39	2663,63	60991,25	1267,6	72,942	220,15	1808,97	36649,58	50,59	27510,42	131289,56

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на
організаторах торгівлі протягом 9 місяців 2011 року, млн. грн.

Період	Організатор торгівлі											Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПТІС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕК- ТИВА	СЄФБ	УБ	
Січень	0,89	11,98	4838,69	0,20	0,07	-	9,21	1,62	4554,03	2,95	4649,81	14069,45
Лютий	0,63	195,98	5866,21	0,19	16,45	-	8,34	3,31	5661,99	2,59	7201,02	18956,70
Березень	0,70	530,11	7214,94	0,21	0,12	-	21,86	256,01	7908,98	6,32	7630,02	23569,28
Квітень	0,64	194,89	9215,37	0,39	0,96	-	20,32	1,91	7970,70	99,75	6095,59	23600,53
Травень	3,30	87,57	6155,22	0,13	0,01	-	9,46	2,33	6243,21	17,64	5827,98	18356,86
Червень	0,82	88,28	5306,24	0,22	0,85	-	10,06	154,69	4875,83	6,36	4641,24	15084,58
Липень	1,02	7,65	10422,53	0,15	0,08	-	7,11	43,40	8303,92	4,80	4457,60	23248,18
Серпень	4,45	156,66	9113,76	0,18	0,01	-	113,43	112,39	10064,03	7,93	6517,97	26090,82
Вересень	2,04	64,39	8515,35	0,17	0,11	-	6,60	106,92	7472,53	7,67	3883,76	20059,53
Жовтень												
Листопад												
Грудень												
Усього	14,49	1337,51	66648,31	1,84	18,66	0,00	206,39	682,58	63055,22	156,01	50904,99	183035,93

Історія запозичень муніципалітетів

Позичальники	Вид запозичень	Дата надання висновку Мінфіном	Сума запозичень, щодо якої було надано висновок	Сума та умови фактично здійснених запозичень
Київська міська рада	випуск облігацій зовнішньої позики	25.06.2003	150 млн. дол. США	зовнішні запозичення - 150 млн. дол. на 5 років під 8,75%
Київська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	25.06.2003	100 000,0 тис. грн.	внутрішні запозичення – 100 000,0 тис. грн.: перший рік – 14%, другий рік – 13%, третій рік – 12%, четвертий та п'ятий роки – 1,5% облікової ставки НБУ, але не менше 10% і не більше 14%.
Южненська міська рада	кредит	07.07.2003	2 400,0 тис. грн.	1 555,0 тис. грн. на 15 міс. під 20% річних. Погашено у грудні 2004 року
Київська міська рада	випуск облігацій зовнішньої позики	07.04.2004	200,0 млн. дол. США	200,0 млн. дол. США на 7 років з 3-річним пут-опціоном під 8,625 % річних
Запорізька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	19.04.2004	25,0 млн. грн.	25,0 млн. грн. під 15,35% річних на 2 роки Погашено у грудні 2006 року
Донецька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	13.07.2004	20,0 млн. грн.	20,0 млн. грн. на 3 роки під 14% річних Погашено 16.08.2007.
Антрацитівська міська рада	кредит	18.08.2004 р.	1,3 млн. грн.	1,29 млн. грн. під 15% річних на 3 роки Погашено.
Одеська міська рада	кредит	14.12.2004	48,0 млн. грн.	46,0 млн грн під 18% річних на 3 роки у сумі Погашено.
Донецька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	10.05.2005	45,0 млн. грн.	45,0 млн. грн. на 1826 днів (5 років) під 11,75% річних 11.07.2008 здійснено частковий достроковий викуп на суму 7987 тис. грн.; 09.01.2009 здійснено частковий достроковий викуп на суму 9 000 тис. грн.
Новокаховська міська рада	кредит	25.02.2005	2,0 млн. грн.	200 тис. грн. на 1 рік під 16% річних Погашено у 2005 році.
Київська міська рада	випуск облігацій зовнішньої позики	16.03.2005	250,0 млн. дол. США	250,0 млн. дол. США на 10 років за ставкою 8,00 % річних
Харківська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	22.04.2005	100 млн. грн.	100 млн. грн. на 3 роки під ставку до 10,75% річних
Запорізька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	11.05.2005	75 млн. грн.	75 млн. грн. на 5 років чотирма серіями: серія А - під ставку 10,5% річних серія В - під ставку 11,0% річних серія С - під ставку 11,5% річних серія Е (погашено 05.07.2010 на суму 10 млн.грн.) - під ставку 12,0% річних 125 млн. грн. трьома траншами: серія А - 50 млн. грн. – під ставку 12% на 2 роки. Серія А погашена 31.12.2007 серія В - 70 млн. грн. під ставку 13% на 3 роки погашено в грудні 2008 року; серія С - 5 млн. грн. під ставку 14% на 5 років
Одеська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	21.10.2005	150 млн. грн.	Випуск було здійснено 03.03.2006 5 млн. грн. на 5 років під ставку - 12 %, погашення основної суми боргу – 27.12.2010
Черкаська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	14.12.2005	5 млн. грн.	Випуск було здійснено 03.03.2006 на суму - 5,5 млн. грн. на 5 років під ставку – не вище 14% річних
Івано-Франківська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	26.12.2005, випуск здійснено 2006 в році	5,5 млн. грн.	Випуск було здійснено 03.03.2006 на суму - 5,5 млн. грн. на 5 років під ставку – не вище 14% річних
Донецька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	06.07.2006 (здійснено випуск 11.09.2006 р.)	50 млн. грн.	50 млн. грн. на 5 років під ставку – 12% річних
Вінницька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	06.05.2006	20 млн. грн.	серія А - 8 млн. грн. – під ставку 11,95% на 1 рік (випуск здійснено 15.06.2006 р. – погашено 30.12.2007р.) серія В - 8 млн. грн. під ставку 12% на 2 роки (випуск здійснено 15.08.2006 р.) серія С – 4,0 млн. грн. під ставку 12% річних на 3 роки (випуск здійснено 15.11.2006 р.)
Комсомольська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	06.07.2006	8 млн. грн.	8 млн. грн. на 3 роки під ставку – не вище 12% річних
Миколаївська міська рада	кредит	04.10.2006	13 млн. грн.	план -13 млн. грн. на 5 років під ставку – не вище 16,0% річних
Одеська міська рада	кредит в іноземній фінансовій установі	06.04.2007	335 млн. грн. в іноземній валюті першої категорії	20.12.2007 було здійснено зовнішні запозичення шляхом укладання строкового кредитного договору з іноземною фінансовою установою на 50 млн. швейцарських франків. Транш А на суму 40 млн. швейцарських франків під ставку 8,5% річних на 60 місяців. Транш В на суму 10 млн. швейцарських франків під ставку 8,25% річних на 36 місяців.
Бердянська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	11.05.2007	10 млн. грн.	10 млн. грн. на 5 років під ставку – не вище 16,0% річних
Луцька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	11.05.2007	10 млн. грн.	10 млн. грн. на 3 років під ставку – не вище 14,0% річних
Вінницька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	17.05.2007	15 млн. грн.	31.01.2007 було здійснено випуск серії Д на суму 6 млн. грн.. під ставку 10,55% термін погашення не пізніше 30.12.2009; 01.10.2007 було здійснено випуск серії Е на суму 9 млн. грн.. під ставку 10,55% термін погашення не пізніше 30.12.2010;
Львівська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	31.05.2007	92 млн. грн. I серія (А) - 50 млн. грн. – під ставку 12,0% на 5 років; II серія (В) - 42 млн. грн. – під ставку 12,0% на 5 років;	20.07.2007 було здійснено випуск I серії (А) - 50 млн. грн. – під ставку 9,45% на (1826 дн.) 5 років;
Луганська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	26.07.2007	29 300 000 грн.	Випуск було здійснено 05.11.2007 на суму 29 300 000 грн. (двома серіями: Серія А 10000 шт. (з достроковим погашенням) Серія В 19300 шт.) на 5 років під ставку – не вище 16,0% річних
Київська міська рада	кредит в іноземних фінансових установах	20.11.2007	500,0 млн. доларів США або еквівалент цієї суми в євро	Випуск 250,0 млн. доларів США на 5 років з відсотковою ставкою до 8,25%.
Харківська міська рада	кредит	15.11.2007	100 000 000доларів США	План - до 100 000 000 доларів США на 5 років під ставку не вище 9,5%
Северодонецька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	28.12.2007	20 млн.грн.	2008 рік - 20 млн.грн. на 5 років під ставку не вище 14% річних
2008 рік				
Бориспільська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	13.03.2008	9 млн.грн.	9 млн.грн. на 5 років під ставку не вище 15% річних
Іллічівська міська рада	кредит	15.04.2008	5 500 000 грн	План 5500000 грн. на 18 місяців під ставку не вище 18% річних
Львівська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	15.04.2008	200 млн. грн.	План 200 млн. грн. на 5 років під ставку не вище 12% річних
Вінницька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	17.04.2008	10 млн. грн.	01.08.2008 здійснено випуск облігацій серії F на суму 10 млн. грн. на 3 роки 5 місяців під ставку 17,88% річних
Луцька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	07.05.2008	30 млн. грн.	30 млн. грн., з них: I серія – 10млн.грн. на строк 3 роки під ставку не вище 14%; II серія – 10млн.грн. на строк 4 роки під ставку не вище 14%; III серія – 10млн.грн. на строк 5 років під ставку не вище 14%;
Луганська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	20.05.2008	50 млн. грн.	22.09.2008 здійснено випуск облігацій серії С на суму 50 млн. грн. на 5 років під ставку 15,89 % річних, дата погашення 13.08.2013
Миколаївська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	05.06.2008	50 млн. грн.	План 50 млн. грн., з них: I серія – 10млн.грн. на строк 2 роки під ставку не вище 13%; II серія – 20млн.грн. на строк 3 роки під ставку не вище 13%; III серія – 20млн.грн. на строк 5 років під ставку не вище 13%;

Позичальники	Вид запозичень	Дата надання висновку Мінфіном	Сума запозичень, щодо якої було надано висновок	Сума та умови фактично здійснених запозичень
Запорізька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	05.06.2008	60 млн. грн.	Станом на 06.10.2008 розміщено серії F та G на 10 млн. грн. та 25 млн. грн. відповідно 3 кінцевим терміном погашення 21.09.2011 Погашення серії F на суму 10 млн. грн. було здійснено 01.09.2010г План 505 млн. грн. в тому числі: на I етапі 200 млн. грн. на II етапі 305 млн. грн. відсоткова ставка за користування залученими коштами – до 13%; період, на який здійснюються запозичення - 3 роки та 5 років відповідно.
Харківська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики Реєстрацію випуску скасовано в ДКЦПРФ	09.06.2008	505 млн. грн.	Здійснено випуск на суму - 75 млн. грн. на 5 років, під ставку 16% річних, дата погашення до 12.09.2013х
Донецька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	01.07.2008	80 млн. грн.	Випуск було здійснено 12.11.2008 на суму 15 млн. грн. на 2 років, під ставку до 18% річних, дата погашення 09.11.2010р.
Краматорська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	10.07.2008	15 млн. грн.	В разі настання гарантійного випадку Черкаська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 11 200 000 євро, залежно від фінансового стану підприємства "Черкаситеплокомуненерго", на період 15 років, під ставкуEuribor + маржа від 3 до 3,75%;
Черкаська міська рада	Надання гарантій по кредиту	21.07.2008	11 200 000 євро	План - розмір запозичення 1 000 000,0 тис. грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу по внутрішніх запозиченнях на строк: 3 роки - не вище 12,5% річних, 4 роки - не вище 14,0% річних, 5 років - не вище 16,5% річних; строки сплати: погашення основної суми боргу - не пізніше 31 грудня 2013 року, План - розмір запозичення (основна сума) – до 300 000 000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу по внутрішніх запозиченнях на строк до 3 років – не вище 18% річних; погашення основної суми боргу – не пізніше 31 грудня 2011 року; сплата відсотків – піврічними або щорічними платежами у строки та згідно з умовами, встановленими відповідними договорами
Київська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	10.09.2008	1 000 000,0 тис. грн.:	В разі настання гарантійного випадку Энергодарська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 8 000 000 євро, залежно від фінансового стану комунального підприємства "Виробничий комбінат "Тепло-водоканал" ", на період до 10 років, під ставку Euribor + маржа від 3,5 до 4,5% річних
Одеська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	08.10.2008	300 000 000грн.	План - розмір запозичення (основна сума) – до 10 000 000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами – не вище 20% річних; погашення основної суми боргу – не пізніше 31 грудня 2009 року; період, на який здійснюються запозичення – 1 рік 3 місяці; сплата відсотків за користування залученими коштами здійснюється щомісячно на умовах, встановлених відповідною угодою.
Енергодарська міська рада	Надання гарантій по кредиту	16.10.2008	8 000 000 євро.	
Броварська міська рада	кредит	15.12.2008	10 000 000 грн.	
2009 рік				
Львівська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	09.04.2009	300 000 000грн.	розмір запозичення (основна сума боргу) – 300 млн. гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами - не більше 20% річних; період, на який здійснюються запозичення - 1826 днів (5 років); номінальна вартість облігацій – 10 000 грн.; строк погашення основної суми боргу - не пізніше 31 грудня 2014 року; сплата відсотків – щоквартальними платежами.
Вінницька міська рада	реструктуризація	08.05.2009	4 000 000 грн.	Реструктуризація боргового зобов'язання Вінницької міської ради по облігаціях внутрішньої місцевої позики серії С випуску 2006 року в сумі 4 000 000гривень здійснюється за згодою БАТ КБ "Хрещатик", як власника облігацій внутрішньої місцевої позики Вінницької міської ради серії С, випуску яких зареєстровано у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку 1 червня 2006 року за № 5/1-1-2006, з датою погашення 30 травня 2009 року на наступних умовах: термін погашення: 2 000 000гривень - 1 червня 2010 року та 2 000 000 гривень - 15 листопада 2010 року. План - розмір запозичення (основна сума боргу) – 12 000 000,00 грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами не повинна перевищувати 25 % річних; період, на який здійснюються запозичення – 1 рік; строк погашення основної суми боргу – не пізніше 31 грудня 2010 року; сплата відсотків за користування залученими коштами здійснюється щомісячно на умовах, встановлених відповідною угодою.
Броварська міська рада	кредит	05.06.2009	12 000 000 грн.	розмір запозичення (основна сума боргу) – 50 млн. гривень, в тому числі: серія "1 – Е" - 20 млн. грн.; серія "1 – Е" - 30 млн. грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами - не більше 18% річних; період, на який здійснюються запозичення - 4 роки та 5 років відповідно; строк погашення основної суми боргу за облігаціями: серія "1 – Е" - не пізніше 1 серпня 2013 року; серія "1 – Е" - не пізніше 1 серпня 2014 року. розміщено серію "1 – Е" на суму 20 млн. грн.
Луцька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	15.06.2009	50 000 000 грн.	ПЛАН - розмір запозичення (основна сума боргу) – 10 000 000,00 грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами не повинна перевищувати 18 % річних; період, на який здійснюються запозичення – 3 роки 5 місяців; строк погашення основної суми боргу – не пізніше 31 грудня 2012 року. ПЛАН - розмір запозичення (основна сума боргу) – 10 000000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку - не вище 28 % річних; період, на який здійснюється запозичення - до 4 років 6 місяців, але не менше 4 років, з строком погашення основної суми боргу - не пізніше 30 грудня 2013 року.
Кам'янець-Подільська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	15.06.2009	10 000 000 грн.	В разі настання гарантійного випадку Івано-Франківська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 11 700 000 євро по кредиту для державного м'ясного підприємства "Івано-Франківськтеплокомуненерго", на період до 10 років, відсоткова ставка за користування залученими коштами складається з двох частин: а) базис відсоткової ставки, що розраховується на основі Міжбанківської ставки Євро зони (Euribor); б) маржа 5,5% річних.
Вінницька міська рада	кредит	17.06.2009	10 000 000 грн.	В разі настання гарантійного випадку Львівська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 12 000 000 євро по кредиту для комунального підприємства "Львівелектротранс", на період до 10 років, відсоткова ставка за користування залученими коштами складається з двох частин: а) базис відсоткової ставки, що розраховується на основі Міжбанківської ставки Євро зони (Euribor); б) маржа 5,5% річних.
Івано-Франківська міська рада	надання гарантій по кредиту	15.07.2009	11 700 000 євро	В разі настання гарантійного випадку Львівська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 26 000 000 євро по кредиту для Львівського комунального автотранспортного підприємства №1339, на період до 10 років, відсоткова ставка за користування залученими коштами складається з двох частин: а) базис відсоткової ставки, що розраховується на основі Міжбанківської ставки Євро зони (Euribor); б) маржа 5,5% річних.
Львівська міська рада	надання гарантій по кредиту	15.07.2009	12 000 000 євро 26 000 000 євро	ПЛАН - розмір запозичення (основна сума боргу) – 50 000000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу, але не вище 17 % річних; період, на який здійснюється запозичення – 5 років. ПЛАН - розмір запозичення (основна сума боргу) – 50 000000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу, але не вище 18 % річних; період, на який здійснюється запозичення – 3 роки. Запозичення не здійснювалися.
Сумська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	03.08.2009	50 000 000 грн.	13.10.2009 було здійснено випуск облігацій внутрішньої місцевої позики розмір запозичення (основна сума боргу) – 60 000 000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу, але не вище 25 % річних; період, на який здійснюється запозичення – 5 років. План - розмір запозичення (основна сума боргу) – 1 300 000,00 грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами не повинна перевищувати 28 % річних; період, на який здійснюється запозичення – до 4 років 4 місяців; строк погашення основної суми боргу – не пізніше 30 грудня 2013 року; сплата відсотків за користування залученими коштами здійснюється щомісячними платежами у строки та згідно з умовами, які встановлені відповідними угодами.
Дніпропетровська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	13.08.2009	50 000 000 грн.	ПЛАН - розмір запозичення (основна сума боргу) – 1 500 000,00 грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами не повинна перевищувати 26 % річних;
Донецька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	13.08.2009	60 000 000 грн.	
Ковельська міська рада	кредит	29.09.2009	1 300 000 грн.	
Смілянська міська рада	кредит	29.09.2009	1 500 000 грн.	

Позичальники	Вид запозичень	Дата надання висновку Мінфіном	Сума запозичень, щодо якої було надано висновок	Сума та умови фактично здійснених запозичень
Енергодарська міська рада	надання гарантій по кредиту	23.10.2009	8 000 000 євро.	період, на який здійснюються запозичення – 3 роки; строк погашення основної суми боргу – не пізніше 30 грудня 2012 року; сплата відсотків за користування залученими коштами здійснюється щомісячними платежами у строки та згідно з умовами, які встановлені відповідним договором. В разі настання гарантійного випадку Енергодарська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 8 000 000 євро. По кредиту для комунального підприємства "Виробничий комбінат "Тепло-водоканал", на період до 10 років, під ставку Euribor + маржа від 4,5 до 6,0% річних.
Вінницька міська рада	реструктуризація	04.12.2009	4 000 000 грн.	Реструктуризація боргового зобов'язання Вінницької міської ради по облігаціях внутрішньої місцевої позики серії D випуску 2007 року в сумі 4 000 000 гривень здійснюється за згодою ПАТ "Альфа-Банк", як власника облігацій внутрішньої місцевої позики Вінницької міської ради серії D, випуск яких зареєстровано у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку 17 липня 2007 року за № 2/1-І-2007, з датою погашення 30 грудня 2009 року на наступних умовах: період, на який здійснюється реструктуризація серії D – 1 рік 4 місяці зі строком погашення не пізніше 29.04.2011, у наступному порядку: у період з лютого 2010 року по грудень 2010 року (включно) та з лютого 2011 року по березень 2011 року (включно) – по 300 000,00 грн. щомісячно; у квітні 2011 року – 100 000,00 грн.; відсоткова ставка відповідно до кон'юнктури кредитного ринку, але не більше 28% річних.
2010 рік				
Луцька міська рада	реструктуризація	22.03.2010	8 000 000 грн.	Реструктуризація боргового зобов'язання Луцької міської ради по облігаціях внутрішньої місцевої позики серії А випуску 2007 року в сумі 8 000 000 гривень здійснюється за згодою АКБ "Форум", як власника облігацій внутрішньої місцевої позики Луцької міської ради серії А з датою погашення 17 грудня 2009 року на наступних умовах: період, на який здійснюється реструктуризація боргового зобов'язання – 180 днів; термін погашення основної суми боргу не пізніше 15 червня 2010 року: 3 000 000 гривень – 15 квітня 2010 року, 1 000 000 гривень – 01 травня 2010 року, 2 000 000 гривень – 15 травня 2010 року, 1 000 000 гривень – 01 червня 2010 року та 1 000 000 гривень – 15 червня 2010 року; процентна ставка - 25% на суму непогашеної заборгованості за період реструктуризації.
Житомирська міська рада	надання гарантій по кредиту	24.03.2010	10 000 000 євро	В разі настання гарантійного випадку Житомирська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 10 000 000 євро. По кредиту для комунального підприємства "Житомиртеплокомуненерго", на період до 10 років, під ставку шестимісячний Euribor + 6,0% річних.
Одеська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики з метою рефінансування	08.10.2010	300 000 000 грн.	План - розмір запозичення (основна сума) – до 300 000 000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу по внутрішніх запозиченнях на строк до 3 років – не вище 18% річних; погашення основної суми боргу – не пізніше 31 грудня 2011 року; сплата відсотків – піврічними або щорічними платежами у строки та згідно з умовами, встановленими відповідними договорами
Черкаська міська рада	кредит з метою рефінансування	23.12.2010	5 000 000 грн.	План - розмір запозичення (основна сума) – до 5 000 000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку – не вище 18% річних; погашення основної суми боргу не пізніше 31 грудня 2011 року; сплата відсотків – щомісячними платежами.
2011 рік				
Луцька міська рада	реструктуризація	21.04.2011	6 000 000 грн.	Реструктуризація боргового зобов'язання Луцької міської ради по облігаціях внутрішньої місцевої позики серії В випуску 2008 року в сумі 6 000 000 гривень здійснюється за згодою АКБ "Форум", як власника облігацій внутрішньої місцевої позики Луцької міської ради серії В з датою погашення 27 квітня 2011 року на наступних умовах: період, на який здійснюється реструктуризація боргового зобов'язання – 248 днів; термін погашення основної суми боргу не пізніше 30 грудня 2011 року: 2 000 000 гривень – 30 вересня 2011 року, 2 000 000 гривень – 30 листопада 2011 року, 2 000 000 гривень – 30 грудня 2011 року; відсоткова ставка - 15% на суму непогашеної заборгованості за період реструктуризації.
Автономна Республіка Крим	випуск облігацій внутрішньої позики	10.05.2011	400 000 000 грн.	План - розмір запозичення (основна сума боргу) – 400 000 000,00 грн., в тому числі: серія "А" - 133 млн. грн., з терміном погашення - не пізніше 31 грудня 2014 року; серія "В" - 133 млн. грн., з терміном погашення - не пізніше 31 грудня 2015 року; серія "С" - 134 млн. грн., з терміном погашення - не пізніше 31 грудня 2016 року; період, на який здійснюються запозичення – 3 роки, 4 роки та 5 років відповідно; відсоткова ставка за користування залученими коштами за серією "А" - не повинна перевищувати 14,5% річних; відсоткова ставка за користування залученими коштами за серією "В" - не повинна перевищувати 15% річних; відсоткова ставка за користування залученими коштами за серією "С" - не повинна перевищувати 16% річних; сплата відсотків за користування залученими коштами здійснюється щоквартальними платежами.

НРА «Рюрік» надає Вам право копіювати документи, надруковані або опубліковані на офіційному сайті тільки для некомерційного використання в межах Вашої організації виключно за умови посилання на НРА «Рюрік», як джерело інформації. Користуючись цим правом, Ви погоджуєтесь, що дія визначених тут авторських і суміжних прав поширюється на будь-яку зроблену в такий спосіб копію цих документів. Кожен опублікований НРА «Рюрік» документ може містити також й інші положення про охорону прав власності й авторських прав щодо цього документа. Крім вищезазначеного, ніщо з наведеного тут не може означати передачі будь-кому будь-яким чином будь-яких авторських чи суміжних прав НРА «Рюрік» або третій стороні. Будь-який продукт, процес або технологія, зазначена в цьому документі, може бути об'єктом інших прав інтелектуальної власності НРА «Рюрік» і може не бути ліцензованою.

Ця публікація надається за принципом «як є», без жодних гарантій, прямих або непрямих включно, але не обмежуючись непрямыми гарантіями її товарної цінності, придатності для певних цілей або відсутності порушення авторських прав.

Будь-яка публікація НРА «Рюрік» може містити неточності й помилки. У публікації можуть вноситися зміни, які відображаються в наступних виданнях цих публікацій. НРА «Рюрік» може в будь-який момент без попереднього повідомлення вносити покращення та зміни в описану в цих публікаціях інформацію.

Якщо особа, що ознайомилася зі змістом опублікованого документа НРА «Рюрік» надсилає електронною поштою чи будь-яким іншим способом питання, коментарі, припущення й т. ін. щодо змісту документа НРА «Рюрік», вони вважаються не конфіденційними й НРА «Рюрік» не несе стосовно цієї інформації жодних зобов'язань і має право вільно використовувати, відтворювати, поширювати таку інформацію без будь-яких обмежень.

Далі, НРА «Рюрік» має право вільно використовувати отримані таким чином ідеї, ноу-хау й технології в будь-яких цілях включно, але не обмежуючись розробкою, виробництвом і маркетингом продуктів і послуг, де використовуються ці ідеї.

Всі права захищені. НРА «Рюрік» не несе відповідальності за статистичні дані, взяті з офіційних сайтів державних органів України або інших юридичних осіб.

НРА «Рюрік»

☎ 04053 Україна, м. Київ, вул. Артема 52а

+38 (044) 383 0476, +38 (044) 484 0053

e-mail: info@rurik.com.ua

[www: rurik.com.ua](http://www.rurik.com.ua)